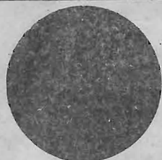
αφιερωμα στο Δωρο Λοϊζου

σοσιαλιστικη

αν δεν καω εγω
αν δεν καης εσυ
αν δεν καουμε εμεις
πως θα γενουνε
τα σκοταδια λαμψη;

εκφραση

νιοβρης 1974 δευτερη περιοδος αριθμος φυλλου 1

Ὁ Ἀγώνας Συνεχίζεται

Ἀδέλφια,

«Ἀνένδοτοι, ἀγέρωχοι, ὑπερήφανοι, πρωτοπόροι ὑπερασπιστὲς τούτης τῆς γῆς τῆς ματωμένης, προχωροῦμε καὶ πέφτουμε, πέφτουμε καὶ προχωροῦμε ἀλλὰ ζοῦμε ὄρθιοι ὄχι γονατιστοί, θέλουμε νὰ ζήσουμε λέφτεροι ὄχι δοῦλοι, θὰ ξαναβγοῦμε ἔξω στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατέες ἀλλὰ δὲν θὰ ὑποκύψουμε οὔτε σὲ πιέσεις οὔτε σὲ ἐκβιασμοὺς οὔτε σὲ ὑποσχέσεις, τοῦτος ὁ τόπος εἶναι δικός μας ἦτανε δικός μας καὶ θὰ παραμείνει δικός μας.»

Μὲ τούτη τὴν ἀνανέωση τῆς ὑπόσχεσης ποὺ δώσαμε κατὰ τὴν πρώτη μας ἔκδοση, ξαναρχίζουμε πάλι ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξ ἀνάγκης διακοπὴ τῆς ἐκτύπωσής μας πρὶν ἀπὸ 4 μῆνες περίπου. Ἀπὸ τότε ποὺ...

Τὸ πραξικόπημα τῆς 15ης τοῦ Ἰούλη, ἡ πρώτη δηλ. ἀνοικτὴ στρατιωτικὴ ἐπίθεση ἐνάντια στὴν Κυπριακὴ Δημοκρατία ἀπὸ τὴν προδοτικὴ χούντα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοὺς ἐδῶ πάτρωνές της βρῆκε ἀντιμέτωπο ἕνα ἀδούλωτο, ὑπερήφανο, ἀγωνιστὴ λαὸ μιᾶς μικρῆς ἄοπλης καὶ ἀνυπεράσπιστης χώρας, ὁ ὁποῖος τόσο πολὺ λαχταροῦσε νὰ ζήσῃ λέφτερος ποὺ τόλμησε νὰ ὑψώσῃ τὸ ἀνάστημά του, νὰ προβάλῃ τὰ γυμνὰ στήθια του ἐνάντια στὰ ἐγκληματικὰ τὰνκς τῆς Ἐθνικῆς προδοσίας.

Τιμὴ καὶ δόξα λοιπὸν σὲ τοῦτο τὸν λαό, τὸν μικρὸ τὸν μέγα, τιμὴ καὶ δόξα στοὺς νεκροὺς τῆς ἀντίστασης, αἰώνια εὐγνωμοσύνη στοὺς ὑπερασπιστὲς τῆς Δημοκρατίας, στοὺς συνεχιστὲς τῶν ἀγώνων γιὰ πραγματικὴ λεφτεριὰ κι ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια.

Ὁλοκληρώθηκε ὕστερα τὸ σχέδιο, ἀδέλφια. Ἡ «μπλόφα», κατὰ τοὺς ἀντιπρόσωπους τῆς ἀνεπανάληπτης ἐγκληματικότητας τοῦ οκταημέρου, δὲν ἦτανε «μπλόφα» ἀλλὰ σκληρὴ πραγματικότητα. Οἱ Τοῦρκοι ὑπηρέτες τῶν Ἀμερικάνων πάτησαν τὰ χώματά μας τὴν ὥρα ἀκριβῶς ποὺ ὁ ἀγωνιστὴς λαὸς μας βρισκόταν φυλακισμένος ἀπὸ τὴν χούντα, σκοτωμένος, κτυπημένος, ρακένδυτος, ἄοπλος, ἀνέτοιμος. Πάτησαν οἱ Τοῦρκοι τὰ χώματά μας τὴν ὥρα ποὺ οἱ Χουντικοὶ ἀξιωματικοὶ τῆς Ἀθήνας καὶ οἱ ἐδῶ πληρωμένες συνείδησες δὲν εἶχαν ἀκόμη τελειώσει τὸ ἔργο του.

Καὶ ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τῶν «ἡρωικῶν» πράξεών των. Χιλιάδες οἱ νεκροί, χιλιάδες οἱ ἀγνοούμενοι, ἄλλοι τόσο οἱ αἰχμάλωτοι, κατεχόμενη ἡ Κύπρος, ἀμέτρητοι οἱ πρόσφυγες, παντοῦ ἐρείπια καὶ καταστροφή, μαυροντυμένες οἰκογένειες ἕνα σωρό, παντοῦ ὀρφάνεια, δυστυχία, πείνα καὶ ἐξαθλίωση, ἐξευτελισμὸς καὶ ἀτίμωση.

Στέκει ὅμως ἀδέλφια ἡ ρωμιοσύνη τῆς Κύπρου στὰ μετερίζια τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος. Ἕτοιμος εἶναι ὁ λαός μας γιὰ νέους ἀγῶνες. Τὸ λαϊκὸ κυπριακὸ μέτωπο ἀντίστασης προχωρεῖ χωρὶς ταλαντεύσεις πρὸς τὴν νίκη. Τούτη εἶναι ἄλλωστε ἡ μόνη διέξοδος τοῦ σημερινοῦ μας δράματος. Οἱ χιλιάδες νεκροί μας τὸ προστάζουν «Κτυπᾶτε ἀλύπητα τὸν φασισμὸ στὸ νησί μας, σταθῆτε ἀντιμέτωποι στὸν Ἀμερικάνικο ἰμπεριαλισμό».

Κάποτε μιλᾶ καὶ κάποιος κυβερνητικὸς ἐκπρόσωπος ἐκ τῆς νεφθαλίνης ειδικὸς γιὰ ἐπεξηγήσεις σὲ ὅτι ἀφορᾶ ἀνταλλαγὲς πληθυσμῶν ἀναγόμενες σὲ «ἀνθρωπιστικοὺς λόγους».

Μὰ τί γίνεται τέλοσπάντων σὲ τοῦτο τὸν τόπο; Τί θέατρο καὶ τί ὑποκρισία; Σὲ ποιὰ καλούπια τοῦ ἀγῶνα θέλουν νὰ τοποθετήσουν τὸν λαό; Πῶς «ἀγωνίζεται» ἕνας λαός, γιὰ νὰ πάρει πίσω τί; Ἡρωποίηση λοιπὸν στοὺς «ἡγέτες» μας. Μᾶς ἀπελευθέρωσαν τὰ παιδιά μας ὅλα τέλειωσαν. Δόξα σοι ὁ Θεός.

Μὰ τί γίνεται ἐπιτέλους κανένας δὲν ξέρει. Αὐτοαποκαλούμενες ἐπιτροπὲς προσφύγων, «ταξιδεύουν ἀνὰ τὸν κόσμο πρὸς προβολὴν τοῦ προσφυγικοῦ. «Ἐθνικόφρονες» βουλευτὲς αὐτοδιορίζονται ἐκπρόσωποι ἐγκλωβισμένων, ἀγνοουμένων, προσφύγων. Γραβατωμένοι, κοστουμαρισμένοι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ κεφαλαίου «συμμερίζονται» ὑποκριτικὰ τὸν πόνο καὶ τὴν δυστυχία τούτου τοῦ λαοῦ, συνωδεύουν τοὺς ξένους ἐπισκέπτες στοὺς πρόσφυγες καθισμένοι ὅμως οἱ ἴδιοι ὅπως καὶ πρῶτα αναπαυτικὰ στὶς πολυθρόνες τοῦ πλούτου των ἀπολαμβάνοντες ὅτι ποτὲ στὴν ζωή τους δὲν στερήθηκαν. «Ἀντιπρόσωποι» λοιπὸν τώρα τῶν ἀθώων θυμάτων ΤΗΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΝΟΧΗΣ ΤΩΝ καὶ ὄχι συνδρομητὲς στὴν δυστυχία των. Οἱ θιασῶτες τῆς Χούντας καὶ τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Ἑλλάδος τῶν «Ἑλλήνων Χριστιανῶν» πῆραν καὶ τώρα θεαματικὰ τὶς θέσεις των μπροστὰ στὸ λαὸ καὶ ἡ ζωὴ συνεχίζεται.

Κουράγιο ὅμως ἀδέλφια. Ὁ ἀγώνας συνεχίζεται σκληρὰ καὶ πεισματικά. Θὰ πάρουμε πίσω ὅτι χάσαμε. Θὰ νικήσουμε.

«Θὰ φορέσουμε τὰ ματωμένα πρόσωπα ἀνάποδα καὶ θὰ βγοῦμε στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατέες μὲ φωνὲς καὶ συνθήματα νὰ ρεζιλέψουμε τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ συρματοπλέγματος, νὰ βάλουμε φωτιὰ στὴν πρεσβεία τοῦ θανάτου».

ημερολογιο

● Ἡ παραίτηση τοῦ κ. Κληρίδη δὲν πραγματοποιήθηκε τελικά. Ὁ Μακάριος τὸν ἐμπιστεύεται, ὁ Καραμανλῆς τὸν θέλει, ἡ Βουλὴ ἐκδίδει ψηφίσματα. Καὶ ὁ Λαός; Ὁ Λαὸς πρέπει νὰ σιωπᾶ, πρέπει ν' ἀποφεύγει τὰ συλλαλητήρια, πρέπει νὰ μὴ θίγη τὴν ΕΟΚΑ Β'. Ἡ ὅλη ὑπόθεση παρουσιάστηκε ἀρχικὰ σὰν μιὰ συνδιαλλαγὴ μεταξὺ μακαριακῶν, ἀντιμακαριακῶν καὶ «Κληριδικῶν». Βάση τῆς «συνδιαλλαγῆς» αὐτῆς τὸ ξεκαθάρισμα τοῦ στάτους τοῦ Μακαρίου καὶ ὁ ρόλος τοῦ Κληρίδη, ποὺ ὑποτίθεται θὰ γινόταν μὲ τὴν διακύρηξη τῆς Βουλῆς. Δυστυχῶς σ' αὐτὴ τὴν διακύρηξη τὸ μόνο ποὺ λέχτηκε συγκεκριμένα ἦταν πὼς ὁ κ. Τάσος Παπαδόπουλος εἶναι Πρόεδρος τῆς Βουλῆς (λόγῳ ἀπουσίας τοῦ κ. Κληρίδη;). Ἔτσι ὁ Μακάριος ἐξακολουθεῖ ν' ἀποκαλεῖται ὁτιδήποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ Πρόεδρος (ΡΙΚ, Ἀγών) ἢ ἀκόμα καὶ «τέως» (Ἐθνικὴ καὶ ΣΙΑ) καὶ ὁ Κληρίδης «Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας». Θρίαμβος γιὰ τοὺς ψαράδες τῶν θολῶν νερῶν. Ὅσο γιὰ τὴ «μακαριακὴ» ἡγεσία, συνειδητὰ ἢ ὄχι, ἔχει δώσει στὴ συγκεκριμένη περίπτωση τὴ συγκατάθεσή της γιὰ τὴ φίμωση τοῦ Λαοῦ. Ποιὸς ξέρει. Ἴσως ἐγγύηση τῆς Δημοκρατίας ἀποτελεῖ ἡ ὑπακοὴ στὸ φασισμό...

● Τὸ θέμα τῆς διακοπῆς τῆς Ἀμερικανικῆς Στρατιωτικῆς Βοηθείας στὴν Τουρκία ἀπασχόλησε ὑπερβολικὰ τὸν τύπο καὶ τὸ ραδιόφωνο. Ἄνκαι σημαντικὸ τὸ γεγονὸς τῆς σύγκρουσης τοῦ Κογκρέσσου μὲ τὸν Πρόεδρο Φὸρντ δὲ φαίνεται νάχει οὐσιαστικὴ σημασία γιὰ τὴν Κύπρο. Τὸ ψήφισμα ποὺ ὑπέγραψε τελικὰ ὁ κ. Φὸρντ μὲ «βαρειὰ καρδιὰ» δὲν σημαίνει πολλά. Ἡ μὴ ἀποστολὴ Ἀμερικανικοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ μπορεῖ νὰ ξεπεραστῆ μὲ τὴν χρησιμοποίηση αὐτοῦ τοῦ ὑλικοῦ γιὰ τὴν ἀποδέσμευση μὴ Ἀμερικανικοῦ γιὰ νὰ σταλῆ στὴν Κύπρο. Ὅσον ἀφορᾶ ὑλικὸ ποὺ ἡ Τουρκία διαθέτει μόνο σὲ Ἀμερικάνικο τύπο (τάνκς γιὰ παράδειγμα) ἁπλούστατα δὲν χρειάζεται ἄλλο στὸ νησί. Ὅμως ἡ λυδία λίθος τοῦ νόμου θἄναι ὁ ὅρος γιὰ μὴ παραβίαση τῆς ἐκεχειρίας. Καὶ σ' αὐτὸ φαίνεται πὼς ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ ἀνοιχτὴ ἐπίθεση σὲ μεγάλη κλίμακα τίποτε δὲν θὰ θεωρηθῆ ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρο σὰν παραβίαση ἐκεχειρίας. Μήπως οἱ πτήσεις τῶν Τουρκικῶν Φάντομ δὲν ἀποτελοῦν μιὰ τέτοια ἔνδειξη; Τὸ μόνο λοιπὸν ποὺ ἐξυπηρετεῖ μιὰ πολὺ ἐκτενὴς παρουσίαση τῆς σύγκρουσης Κογκρέσσου — Φὸρντ εἶναι ἡ ἐλάττωση τοῦ ἀντιαμερικανισμοῦ στὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἑλλάδα ποὺ θὰ ὁδηγήσει ὡρισμένους στὴν ἐλπίδα λύσης ἐξ Ἀμερικῆς. Θέλουν ἄραγε νὰ πιστέψουμε πὼς οἱ σφαγιαστὲς τῆς Κύπρου εἶναι δυνατὸν νὰ τὴ σώσουν;

● Ἀκόμα ἕνα βῆμα γιὰ τὴ δημοκρατία στὴ Πορτογαλία. Ὁ στρατηγὸς Σπινόλα στὴ προσπάθειά του νὰ δημιουργήση μιὰ μόνιμη «δημοκρατικὴ» κυβέρνηση τῆς συντηρητικῆς δεξιᾶς δὲ μέτρησε σωστὰ τὴ δύναμή του. Συλλαλητήριο ποὺ ὠργανώθηκε ἀπὸ τὴ δεξιὰ δὲ νπραγματοποιήθηκε ἐνῶ ἀντίθετα αὐτοὶ ποὺ βγῆκαν στοὺς δρόμους ἦταν οἱ ὑποστηριχτὲς μιᾶς πραγματικῆς καὶ θαρραλέας ἀλλαγῆς μιᾶς κοινωνίας ποὺ γιὰ τόσα χρόνια ὑπέφερε κάτω ἀπὸ τὴ ΣαλαΖαρικὴ διχτατορία. Ἡ ἀντίδραση τοῦ Σπινόλα ἦταν νὰ προσπαθήση νὰ διώξη ἀπὸ τὴν κυβέρνηση τὴν ἀριστερὰ καὶ ὑπάρχουν πληροφορίες ὅτι συνελήφθη γιὰ μερικὲς ὧρες ὁ πρωθυπουργὸς Γκονσάλβες. Ἡ ἀποτυχία του ἐπιστεγάστηκε μὲ τὴν παραίτησή του καὶ τὴν ἀντικατάστασή του ἀπὸ τὸν στρατηγὸ Ντὰ Κόστα ΓκόμεΖ. Μὲ τὴ πτώση τοῦ Σπινόλα ἀνοίγουν νέοι δρόμοι γιὰ δημοκρατία στὴν ἴδια τὴν Πορτογαλία ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῶν ἀποικιῶν της. Μετὰ τὴ Γκινέα — Μπισσάου, ἡ ΜοΖαμβίκη, καὶ ἡ Ἀγκόλα ἀρχίΖουν νὰ κάμνουν τὰ πρῶτα τους βήματα γιὰ τὴν ἵδρυση νέων ἀνεξαρτήτων κρατῶν. Οἱ ἀγῶνες τοῦ ΦΡΕΛΙΜΟ καὶ τοῦ ΜΡΕΑ μπαίνουν στὸ στάδιο τοῦ χτισίματος μιᾶς χώρας.

● Κάτι συμβαίνει στὴ Κυπριακὴ Ραδιοφωνία. Μετὰ τὴ δήλωση τοῦ Κληρίδη ὅτι ὁ Μακάριος ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ ΡΙΚ τὸ ἑξῆς μαργαριτάρι: «Ὁ πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Γλαῦκος Κληρίδης δήλωσε ὅτι ὁ ἐκλελεγμένος πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος». Προσπάθεια ξεκάθαρη γιὰ διαχωρισμὸ μεταξὺ «ἐκλελεγμένου» καὶ «πραγματικοῦ» (μὴ ἐκλελεγμένου) προέδρου. Ὡστόσο τὴν ἄλλη μέρα τὸ ΡΙΚ μιλοῦσε γιὰ «πρόεδρο Μακάριο» γιὰ «πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας» (ἀναφερόμενο στὸ Μακάριο) καὶ πίστεψε ὁ κόσμος πὼς μπαίναμε πιὰ σὲ μιὰ νέα ραδιοφωνικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος Μακαρίου. Λάθος. Ἐκείνη ἡ μέρα ἀποτέλεσε τὴν μόνη καὶ μοναδικὴ μέρα «Προεδρίας Μακαρίου» γιὰ τὸ ΡΙΚ. Ἀπὸ τότε ἀκοῦμε συνεχῶς γιὰ τὸν «ἐκλελεγμένο Πρόεδρο Μακάριο» καὶ τὸν «Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Κληρίδη». Πρὸς Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ παιγνίδι μὲ τὶς λέξεις μᾶς παρασύρη ὅλο καὶ πιὸ μακρυὰ ἀπὸ ὁτιδήποτε μπορεῖ νὰ χαρακτηριστῆ «ἑνότητα».

● Ἡ ἐπίσημη ἀνακοίνωση σχετικὰ μὲ τὴ σύλληψη καὶ ἐκτόπιση τῆς παρέα τοῦ Παπαδόπουλου λόγῳ συνωμοσίας μὲ σκοπὸ τὴν δημιουργία ταραχῶν καὶ ματαίωση τῶν ἐκλογῶν δὲν καλύπτει ἀπόλυτα τὸ θέμα. Ἔπρεπε κανεὶς νὰ περιμένει μιὰ πιὸ δραστικὴ ἀντιμετώπιση μιᾶς τέτοιας προσπάθειας. Μιὰ συνωμοσία ἀπὸ πέντε ἤδη ἀπομονωμένους διχτάτορες ὑπανοεῖ συνεργασία μὲ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικούς. Τὸ γεγονὸς ὅτι κανένας ἀπὸ αὐτοὺς δὲν συνελήφθη σημαίνει ὅτι ὁ κίνδυνος δὲν ἔχει ἐκλείψει. Ἄν αὐτὸς ὁ κίνδυνος εἶναι πραγματικότητα — καὶ φαίνεται πὼς αὐτὸ προσπαθεῖ νὰ πῆ ἡ Κυβέρνηση — οἱ ἐκλογὲς στὶς δεκαεφτὰ τοῦ Νιόβρη δὲν μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ἀδιάβλητες. Θὰ εἶναι ἐκλογὲς κάτω ἀπὸ τὸν ἐκβιασμὸ τῶν ὅπλων. Αὐτὸ ποὺ ἐπιβάλλεται εἶναι τὸ ὁλοκληρωμένο ξεκαθάρισμα τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς κρατικῆς μηχανῆς ἀπὸ τὰ ὄργαναν τῆς Χούντας πρὶν τὶς ἐκλογές. Ἄν οἱ τρεῖς μῆνες ὅμως τῆς πολιτικῆς κυβέρνησης δὲν μπόρεσαν νὰ κάμουν φαίνεται κάπως ὑπεραισιόδοξο τὸ νὰ περιμένει κανεὶς αὐτὸ τὸ ξεκαθάρισμα μέρα στὶς ἑπόμενες λίγες ἑβδομάδες.

σοσιαλιστικὴ ἔκφραση

ἐκδίδεται κάθε μήνα
ἀπὸ συνταχτικὴ ἐπιτροπὴ

ὑπεύθυνος γιὰ τὸ νόμο
Μάριος Τεμβριώτης

τιμὴ φύλλου 100 μὶλς

συνδρομὲς 1200 μὶλς γιὰ
δώδεκα ἐκδόσεις

διεύθυνση:
Κωνσταντίνου Παλαιολόγου 23
Τ.Κ. 1064
Λευκωσία - Κύπρος.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΘΥΕΛΛΑ

σκεψεις πανω στα δεδομενα και στις προοπτικες.

Τοῦ

Ζήνωνα Σιερεπεκλῆ

Βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ ἐθνικὴ τραγωδία ποὺ ὅλοι μας ξέρουμε ποιοὶ τὴν ἐδημιούργησαν. Βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μιὰ ἐθνικὴ καταστροφὴ βιβλικῆς μορφῆς ποὺ τὴν προκάλεσαν συνδιασμένες προσπάθειες γνωστῶν καὶ «ἀγνώστων» συνομωτῶν, ἐξάλλων καὶ «ἀναμαρτήτων» ἀφρόνων καὶ «οὐδετέρων».

Οἱ ξενοκίνητοι διχτάτορες τῆς χούντας τῶν Παπαδοπουλοϊωαννίδηδων, τὰ νεοφασιστικὰ ὄργανα τῆς ΣΙΑ, οἱ ὑπάνθρωποι ποὺ κατάλυσαν πρὶν πολλὰ χρόνια τὴν Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα κι' οἱ ντόπιοι μισθωτοὶ πράχτορές τους τῆς ΕΟΚΑ Β΄ ἀφοῦ ἐξάντλησαν κάθε πολιτικό, ἐκκλησιαστικό, τρομοκρατικὸ καὶ καταστροφικὸ μέσο γιὰ νὰ κάμψουν τὸ ἀντιστασιακὸ φρόνημα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καὶ δὲν τὰ κατάφεραν, κατάφυγαν στὶς 15 τοῦ Ἰούλη 74 στὴν ἀγαπημένη τους μέθοδο, κινητοποιώντας τὶς ἑρπύστριες τῶν τὰνκς ἐνάντια στὸν Λαό. Τὸ πραξικόπημα, ἐγκληματικὸ καὶ προδοτικὸ ἔγινε ὄχι μόνο γιὰ νὰ δολοφονηθῆ ὁ Πρόεδρος Μακάριος, νὰ στραγγαλιστῆ ἡ Δημοκρατία, νὰ ἔρθουν οἱ «ρεαλιστές», οἱ «οὐδέτεροι», ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ἀνοίξει διάπλατα ἡ πόρτα στὴν τούρκικη εἰσβολή.

Οἱ Ἀμερικάνοι ἰμπεριαλιστὲς καὶ τὸ ΝΑΤΟ δὲν ἤθελαν τὴν Κύπρο ἀνεξάρτητη, ἀδέσμευτη, Δημοκρατική. Δὲν ἤθελαν τὸν Μακάριο εἰρηνόφιλο φιλελεύθερο. Δὲν ἀποτελοῦσε ἐγγύηση στὰ στρατηγικοπολιτικά τους συμφέροντα στὴν περιοχή, ἡ παρουσία στὴν Κύπρο ἑνὸς λαοῦ λεύτερου καὶ περήφανου. Ἡ γεωγραφικὴ θέση τοῦ νησιοῦ — σταυροδρόμι τριῶν ἠπείρων — ἦταν γιὰ τὰ μιλιταριστικὰ συμφέροντα τῶν μονοπωλειακῶν κύκλων τοῦ Πενταγώνου ἡ βασικότερη αἰτία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ληστρικὴ τους πολιτικὴ γιὰ τὸ πραξικόπημα εἰσβολή.

Ἔτσι τὸ πραξικόπημα — εἰσβολή, δυὸ φάσεις τοῦ ἴδιου σχεδίου ὀργανώθηκαν καὶ ἐκτελέστηκαν ἀπὸ τὸν «νομπελίστα» τῆς εἰρήνης (λέγε πολέμου) Κίσσινγκερ, τὰ τσιράκια του ΣΙΑ καὶ ΝΑΤΟ, καὶ τὶς πληρεξούσιες Χοῦντες Ἀθήνας καὶ Ἄγκυρας ποὺ στὴν Κύπρο ἔδρασαν μὲ τοὺς πουλημένους λακέδες τους τὴν ΕΟΚΑ Β΄ καὶ τὴν Τ.Μ.Τ.

Στόχος τῆς πολύπλευρης, πολυσύνθετης καὶ πολύχρονης αὐτῆς συνομωσίας ἦταν ἡ διχοτόμηση τῆς Κύπρου, ἡ Νατοποίηση της, ἡ μετατροπή της σὲ βάση ὁρμητήριο τῶν ἰμπεριαλιστῶν. Τὰ σχέδια ὀργανωμένα μὲ τὴν μεγαλύτερη λεπτομέρεια, μὲ λύσεις ἐναλλακτικὲς μπῆκαν σὲ ἐφαρμογὴ πρὶν πολλὰ χρόνια καὶ χάραξαν τὴν πορεία τῶν γεγονότων μέχρι τὴν στιγμὴ τούτη. Εἶναι γεγονὸς πὼς ὑπῆρξαν ἐξελίξεις ἀντίθετες μὲ τὰ σχέδια καὶ τὶς προβλέψεις (διάσωση Μακαρίου, πτώση χούντας, κλπ.). Ὅμως ἡ συνομωσία ἔχει τόση ἔκταση καὶ τόσο βάθος ποὺ εἶναι σὲ θέση κάθε μερικὴ ἐκτροπὴ ἀπὸ τὸ σχέδιο νὰ τὴν καλύπτει μὲ μιὰ δεύτερη λύση. Στόχος του ἦταν ἡ διπλὴ κατοχὴ τῆς Κύπρου, ἡ διπλὴ Ἕνωση. Ἡ διπλὴ ἕνωση δὲν μπόρεσε νὰ πραγματοποιηθῆ λόγῳ τῆς πτώσης τῆς χούντας, ἡ κατοχὴ ὅμως εἶναι μιὰ ἀναμφισβήτητη πραγματικότητα. Στὰ βόρεια οἱ νεοσουλτάνοι κρατοῦν τὸ 40% τῆς γῆς μας, στὰ νότια οἱ ἐραστὲς τοῦ πραξικοπήματος γίνονται καθεστώς, νομιμοποιοῦνται καὶ καθορίζουν ἐρήμην λαοῦ καὶ νόμων τὶς τύχες μας.

Ἡ ἀποσύνθεση, κρατική, κοινωνική, οἰκονομική, ἀμυντικὴ συντηρεῖται ἔντεχνα γιὰ νὰ ἀποτελῆ ἴσως ἐγγύηση μιᾶς ἐπερχόμενης λύσης ποὺ μέσα σὲ τέτοιες συνθῆκες ὅσο ὀλέθριο καὶ ταπεινωτικὴ κι ἂν εἶναι θὰ δοθῆ σὰν νέα «ἀδήρριτος ἀνάγκη». Τὰ διέξοδα πρὸς κάποια κατάσταση ποὺ θὰ ἀποτελοῦσε τὸν ἀναγκαῖο σταθμὸ γιὰ τὴν πάρα πέρα ἀνάπτυξη τῆς πάλης τοῦ λαοῦ μας παραμένουν κλειστά.

Οἱ μονοδιάστατες ἀναγκαιότητες (ὅπως αὐτὴ ποὺ προέκυψε μετὰ τὴν ἀπειλὴ ἐκβιασμὸ — κάποιας παραίτησης) ἀποτέλεσμα συντονισμένων ἐνεργειῶν τῆς συνομωσίας καθορίζουν πολλὲς φορὲς ὄχι μόνο τὶς σκέψεις μας, ἀλλὰ καὶ τὶς πράξεις μας.

Μέσα ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν ἐμπλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἐξελίξεων μπαίνει ἐπιταχτικὸ τὸ ἐρώτημα. Μποροῦμε νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ σημερινὸ ἀδιέξοδο; Ὑπάρχουν οἱ δυνατότητες καὶ οἱ δυνάμεις ποὺ θὰ δημιουργήσουν τὶς κατάλληλες προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν λαϊκῶν δυνάμεων; Πιστεύουμε ἀκλόνητα ΝΑΙ.

Μέσα στὴν τραγικότητα τῶν σημερινῶν ἡμερῶν, μέσα στὶς δυσκολίες καὶ τὰ ἀδιέξοδα ὑπάρχουν ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ποὺ ἂν ἀπελευθερωθοῦν, ἂν ἀξιοποιηθοῦν σωστὰ καὶ δεοντολογικά, θὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμο πρὸς τὴν τελικὴ νίκη. Τὸ ὑπόβαθρο αὐτῆς τῆς πορείας ὑπάρχει.

Εἶναι ὁ λαός. Εἶναι ὅλες ἐκεῖνες οἱ δυνάμεις ποὺ ἔμπραχτα ἀποδείχνουν καθημερινὰ πὼς καὶ τὴν διάθεση ἔχουν καὶ τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμη νὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμο πρὸς τὴν σωτηρία τῆς Κύπρου. Ἐργάτες, ἀγρότες, μεσαῖοι, διανοούμενοι, ὅλοι ὅσοι δὲν ἔχουν συνδέσει τὰ συμφέροντα τους μὲ τὸν ἰμπεριαλισμό, ὅσοι δὲν ἀποτέλεσαν γέφυρα τοῦ φασισμοῦ ἀποτελοῦν τὴν μεγάλη στρατιὰ τῶν ἀγωνιστῶν.

Αὐτὸ τὸ μέτωπο εἶναι πλατὺ κι' ὑπάρχουν τὰ δεδομένα ποὺ ἐγγυοῦνται ὅτι αὐτὲς οἱ δυνάμεις μποροῦν νὰ συσπειρωθοῦν πάνω σ' ἕνα μίνιμουμ πρόγραμμα ποὺ θὰ ἀποτελέσει τὸν ἄξονα τοῦ ἀγῶνα. Ραχοκοκκαλιὰ τοῦ κινήματος εἶναι ἡ μαχητικὴ πρωτοπορεία ποὺ ἀνεξάρτητα ἰδεολογκῆς τοποθέτησης κράτησε τὴν ἀντίσταση ἐνάντια στὸ πραξικόπημα καὶ τὴν εἰσβολή.

Αὐτὸ ποὺ χρειάζεται εἶναι μιὰ τολμηρὴ τομή, βαθειὰ καὶ ριζική, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ ξεπηδήσουν ὅλες αὐτὲς οἱ δυνάμεις λεύτερες νὰ μποῦν στὸν ἀγώνα καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν σωστά.

Μόνο μὲ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν λαϊκῶν δυνάμεων ποὺ σήμερα κρατιοῦνται στὸ ψυγεῖο εἶναι δυνατὸ νὰ ἀναπτυχθῆ, ἀνένδοτος ὁλοκληρωτκῶς ἀπελευθερωτικὸς ἀγώνας. Καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἔχει νόημα καὶ παίρνει ἀξία ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Μακαρίου,

Ὁ Μακάριος εἶναι ἡ ἐγγύησις τῆς ἑνότητας τοῦ λαοῦ, ἀπολαμβάνει τὴν ἐμπιστοσύνη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας του, εἶναι πατριώτης, ἔχει κύρος ἐσωτερικὸ καὶ ἐξωτερικό. Αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, ἀπαραίτητα γιὰ τὸν ἀγῶνα ἄν, πλαισιωθοῦν μὲ ἐκεῖνα τὰ μέτρα, ποὺ ἡ διαλεχτικὴ ἀνάλυση τῆς σημερινῆς πραγματικόττητας ἐπιβάλει, δηλ. τὴν ὀρθολογιστικὴ μακρόχρονη συστηματικὴ ἀξιοποίηση τοῦ λαϊκοῦ παράγοντα, τότε μποροῦμε νὰ δημιουργήσουμε τὶς προϋποθέσεις γιὰ ἀπελευθέρωση.

Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ φασιστικοῦ πραξικοπήματος, τιμωρία ἐπαναφορὰ στὴν πλήρη συνταγματικὴ νομιμότητα, ριζικὴ ἐκκαθάριση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ τοὺς δοσίλογους, ἀνανέωση τῆς δημόσιας ζωῆς μὲ καινούργιες δυνάμεις, τολμηρὴ πολιτικὴ σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα ἀποτελοῦν τὰ κύρια, τὰ πρῶτα μέτρα γιὰ νὰ παραμερισθοῦν τὰ σημερινὰ ἐμπόδια ἀπὸ τὸν δρόμο πρὸς τὴν σωτηρία. Ὅταν αὐτὰ τὰ ἐμπόδια παραμερισθοῦν πρέπει νὰ μποῦν οἱ βάσεις γιὰ τὴν δημιουργία ἀμυντικῆς αὐτοδυναμίας τοῦ τόπου.

Δὲν ἔχουμε αὐταπάτες ὅτι ὁποιαδήποτε ἀπόφαση τοῦ ΟΗΕ μπορεῖ νὰ διώξει τὰ ξένα στρατεύματα κατοχῆς. Πρέπει νὰ προετοιμαστοῦμε ἰδεολογικά, ψυχολογικά, ὁλικὰ γιὰ μακρόχρονο ἔνοπλο ἀγῶνα ἀπελευθέρωσης. Εἶναι τὸ ὀλιγώτερο πολιτικὴ ἀφέλεια νὰ πιστεύουμε πὼς θὰ φύγη ἀπὸ τὸ νησί μας ὁ κατακτητικὸς ἰμπεριαλιστικὸς στρατὸς σεβόμενος τὰ ψηφίσματα τοῦ ΟΗΕ.

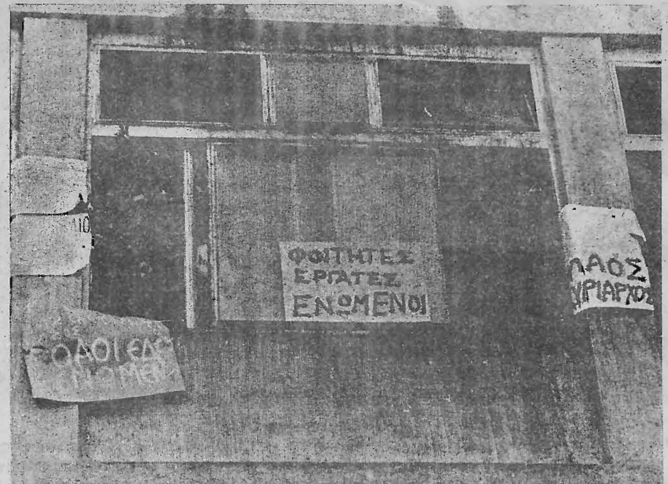
Ἔτσι τὰ καθήκοντα τῆς ἡγεσίας γιὰ τὴν στρατιωτική, παράλληλα μὲ τὴν ἰδεολογικοπολιτικὴ προετοιμασία, εἶ-

☛ Συνέχεια στὴν 6

ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Τοῦ

Θέμου Δημητρίου

Στὶς 23 Ἰουλίου, μέσα ἀπὸ τοὺς κε.ινοὺς τῆς Κυπριακῆς τραγωδίας, ξεπηδοῦσε μιὰ νέα ἐλπίδα γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Χούντα τοῦ Ἰωαννίδη διαλυόταν κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἐγκλημάτων μιᾶς ὁλόκληρης ἑφταετίας μὲ ἐπιστέγασμα τὸ μεγάλο ἔγκλημα τοῦ ξεπουλήματος τῆς Κύπρου στοὺς Ἀμερικάνους καὶ τοὺς Τούρκους.

Ἡ διχτατορία στὴν Ἑλλάδα δὲν εἶχε ξαφνικὸ τέλος. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς τὰ θεμέλεια τῆς πτώσης της εἶχαν βάλει οἱ φοιτητὲς τοῦ Πολυτεχνείου ποὺ ἔβαλαν τὰ κορμιά τους ἀπέναντι στὰ τὰνκς τὸν περασμένο Νιόβρη. Ἡ χούντα ἔπεφτε. Γι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ βιαστῆ, νὰ ἐκπληρώσει ἕναν ἀκόμα ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς ὕπαρξής της τὴν διάλυση τοῦ ἀνεξάρτητου κράτους τῆς Κύπρου, ἔστω κι ἂν αὐτὸ σήμαινε παράδοση ἑνὸς μεγάλου μέρους της στὴ Τουρκία. Μπροστὰ στ' Ἀμερικάνικα συμφέροντα τὰ ἐθνικὰ εἶχαν δεύτερη θέση.

Δὲν μέτρησαν καλά. Ἡ διάσωση τοῦ Μακαρίου καὶ ἡ ἀντίσταση στὸ πραξικόπημα τοὺς ἔφεραν σὲ δύσκολη θέση. Ἡ ἡρωϊκὴ ἀντίσταση στοὺς εἰσβολεῖς ἔκαμε τὴν προδοσία τους βάρος ἀσήκωτο. Ἡ χούντα κυριολεχτικὰ διαλύθηκε καὶ ζητήθη ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς ἡ ὑπεύθυνη διαχείρηση τοῦ θέματος. Ὁ Κίσσιγκερ, κάπως ἀργά, κατάλαβε πὼς τὰ σχέδια ἔπρεπε ν' ἀλλάξουν καὶ προσπάθησε νὰ προσεταιριστῆ τὴ νέα κυβέρνηση ἀναγγέλλοντας τὴν ἀλλαγὴ πρὶν ἀκόμα συμβῆ. Ἂν ἦταν ποτὲ δυνατὸ ἕνας πολιτικὸς νὰ σκάψη τὸν τάφο του ξεπουλώντας τὴν Κύπρο. Ἡ νέα πολιτικὴ κυβέρνηση τῆς Ἀθήνας ἀντιμετώπισε τὴν Κυπριακὴ ὑπόθεση ἐθνικὰ ἀλλὰ χωρὶς ἀδιαλλαξία. Ἡ συμφωνία τῆς Γενεύης περιεῖχε πολλὲς ὑποχωρήσεις.

Μὲ τὴν κατάρρευση τῶν συνομιλιῶν τῆς Γενεύης καὶ τὴ δεύτερη Τουρκικὴ ἐπίθεση ἡ σκλήρυνση τῆς Ἑλληνικῆς θέσης ἦταν ἀναπόφευκτη. Τὸ ἀντιαμερικανικὸ-ἀντινατοϊκὸ αἴσθημα μέσα στὸ λαὸ βρισκόταν στὸ ἀποκορύφωμά του. Ἡ ἀποχώρηση τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ συμμαχία τοῦ ΝΑΤΟ ἔπεισε καὶ τὸν Ἀνδρέα Παπανδρέου πὼς ἡ Ἑλλάδα βρισκόταν στὸ σωστὸ δρόμο παρ' ὅλες τὶς ἐπιφυλάξεις του γιὰ τὸν Καραμανλῆ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ «ἀποχουντοποίηση» τῆς Ἑλλάδας προχωροῦσε ἀργά. Οἱ πολιτικὲς παρατάξεις ἄρχισαν νὰ ξεχωρίζουν μέσα ἀπὸ τὴν σύγχιση τῆς δημοκρατικῆς εὐφορίας. Μιὰ κατακομματιασμένη ἀριστερά, ὁ Παπαντρέου μὲ ἕνα κόμμα ποὺ δὲν εἶχε ἀκόμα ὠργανωθῆ, ὁ Μαῦρος καὶ ὁ Καραμανλῆς. Σὲ τοῦτο τὸ στάδιο τὸ μεγάλο «φαβορὶ γιὰ τὴν πρώτη τετραετία» παρουσιαζόταν ὁ Καραμανλῆς. Ἡ αἴγλη τοῦ «σωτῆρα», ἡ ἀδυναμία τοῦ κέντρου νὰ ἀντιπαραταχτῆ μὲ τὴν δεξιά, ἡ μὴ ὠργάνωση τοῦ Παπαντρέου καὶ οἱ διαφωνίες στὴν ἀριστερά, ἔδιναν στὸν Καραμανλῆ τὴν πρωτοπορεία.

Σιγὰ — σιγὰ ὅμως οἱ φυσικὲς θέσεις τῶν διαφόρων παρατάξεων ἄρχισαν ν' ἀποκτοῦν ὅλο καὶ μεγαλύτερη σημασία στὴ συνείδηση τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ Καραμανλῆς ἔχανε τὸ ἔδαφος ποὔχε κερδίση στὸν συναισθηματισμὸ τοῦ Ἕλληνα. Ἡ ὑποστήριξη πρὸς τὸν Καραμανλῆ περιοριζόταν ὅλο καὶ περισσότερο στὰ στρώματα τῆς Δεξιᾶς. Ἡ σύντομη διεξαγωγὴ ἐκλογῶν, καὶ μάλιστα ἐκλογῶν μὲ σύστημα ποὺ θ' ἀρνιόταν τὴ συμμετοχὴ μικρῶν πολιτικῶν ὁμάδων γινόταν πιὰ ἀναγκαιότητα. Θὰ βοηθοῦσε τὴν δεξιά, θὰ μείωνε τοὺς κινδύνους γιὰ τὸ «κέντρο» καὶ θὰ ἐκμηδένιζε τὴν ἀριστερά.

Ἡ προκύρηξη ὅμως τῶν ἐκλογῶν εἶχε κάπως ἀπροσδόκητα ἀποτελέσματα. Ὁ κίνδυνος τοῦ ὁδοστρωτῆρα τῆς ἐνισχυμένης ἀναλογικῆς ἔφερε μιὰ ἁπλούστευση στὸν πολιτικὸ χάρτη τῆς χώρας. Αὐτὴ ἡ ἁπλούστευση, παρὰ τὶς ἐπιφανειακὲς ὁμοιότητες μὲ τὴν προδικτατορικὴ τοποθέτηση, παρουσιάζει μιὰ σημαντικὴ ἀνακατάταξη τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Οἱ παλιὲς ἔννοιες Δεξιᾶς, Κέντρου, Ἀριστερᾶς δὲν ἰσχύουν πιά.

Τί ὅμως ἀντιπροσωπεύουν οἱ νέοι πολιτικοὶ σχηματισμοὶ στὴν Ἑλλάδα; Θἆταν μάταιο νὰ δοθῆ μιὰ λεπτομερειακὴ ἀνάλυση τῶν θέσεων τῶν διαφόρων κομμάτων γιατὶ στὴν πραγματικότητα δὲν ἀποτελοῦν κόμματα ἀλλὰ συνασπισμούς. Αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ δοῦμε εἶναι οἱ συγκεκριμένοι στόχοι ποὺ ὁδηγοῦν τὶς διάφορες ὁμάδες στὴν ἀπόφαση νὰ συνασπιστοῦν.

Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ραχοκοκκαλιὰ τοῦ κόμματος τοῦ κ. Καραμανλῆ εἶναι ἡ συντηρητικὴ δεξιά. Φιλοδοξεῖ νὰ καταλήξη σὰν ἕνα εὐρωπαϊκὸ συντηρητικὸ κόμμα μὲ κύριο ἀτοῦ τὸ δυναμισμὸ τοῦ ἡγέτη της. Οἱ συγκεκριμένες συνθῆκες σήμερα στὴν Ἑλλάδα τὴν ἀναγκάζουν νὰ παρουσιάζεται σὰν κόμμα ἀλλαγῆς (ἀπὸ δικτατορία σὲ δημοκρατία) καὶ νὰ κρύβει τὸν φυσικὸ φιλοαμερικανισμό της μὲ μιὰ στάση ἀπέναντι στὴν κατάφωρα ἀνθελληνικὴ πολιτικὴ τῆς Ἀμερικανικῆς πολιτικῆς στὸ Κυπριακό. Ἀπευθύνεται στὴν «σωπηρὰ πλειοψηφία» ποὺ ἀναζητεῖ «ἠρεμία καὶ ἀσφάλεια».

Η ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ

Ἡ ἀντιαμερικανικὴ δεξιὰ καὶ γενικώτερα οἱ φιλοευρωπαῖοι. «Ἀνήκουμε στὴ Δύση» εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς βασικὲς δακηρύξεις τοῦ κ. Μαύρου. Τὸ κενὸ ποὺ δημιουργεῖ ἡ πιθανὴ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν Ἀμερικάνικη ἐξάρτηση ἀντιμετωπίζεται μὲ μιὰ εὐρωπαϊκὴ πολιτική.

ΤΟ ΠΑ.ΣΟ.Κ

Ἀντιιμπεριαλιστικὴ βασικὰ τοποθέτηση. Μακρυὰ ἀπὸ τὴ Δύση γιὰ μιὰ ἀδέσμευτη Ἑλλάδα σὰν βάση μιᾶς σοσιαλιστικῆς ἀλλαγῆς. Οἱ «ἐξτρεμιστικὲς» τότε προβλέψεις τοῦ Ἀντρέα Παπαντρέου γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ κυπριακοῦ ἔχουν σήμερα μιὰ πικρὴ ρεαλιστικὴ γεύση. Ἡ ἀδιάλλακτη στάση του ἀπέναντι στὴ Δύση ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸ πόλο ἕλξης γιὰ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ κινήματος.

Η ΕΔΑ

«Συνεργασία στὴ δράση» τῆς Μαρξιστικῆς κυρίως ἀριστερᾶς. Οἱ ἐσωτερικὲς διαφωνίες δὲ φαίνεται νὰ σταθοῦν ἱκανὲς νὰ ἐμποδίσουν μιὰ σημαντικὴ ἀντιπροσώπευση τῆς παράταξης. Ἡ παρουσία τοῦ κ. Ἠλιοῦ τὴν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν κατηγορία γιὰ ἐξτρεμισμό.

● Θὰ πρέπει ἀκόμα νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τὴν προσπάθεια τοῦ Γαρουφαλιὰ νὰ ἀποτελέσει τὸ σωσίβιο τῶν χουντικῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Ἀμερικάνικου Ἰμπεριαλισμοῦ. (Σ' αὐτὸν θὰ καταλήξουν οἱ «σκληροὶ» ἀλλὰ ἡ μεγάλη μάζα θὰ προσκολληθῆ στὴ «Νέα Δημοκρατία» γιατὶ ξέρει πὼς ὁ Γαρουφαλιὰς εἶναι μιὰ χαμένη ὑπόθεση.

Ποιὸς λοιπὸν θὰ κερδίση τὶς ἐκλογές; Ὁποιαδήποτε πρόβλεψη δὲ μπορεῖ παρὰ νἆναι γεμάτη ἀμφιβολίες. Ἡ διεξαγωγή τους τόσο νωρὶς δίνει ἐλπίδες γιὰ αὐτοδύναμη κυβέρνηση μόνο σὲ δυὸ κόμματα: τὴ «Νέα Δημοκρατία» καὶ τὴν Ἕνωση Κέντρου. Ἡ σχεδὸν βέβαιη ὅμως δυναμικὴ παρουσία τοῦ ΠΑΣΟΚ καὶ τῆς ΕΔΑ δείχνουν πὼς πᾶμε γιὰ συνασπισμό. Ἴσως ο Ἑλληνικὸς Λαὸς ν' ἀναβάλει μὲ τὴ ψῆφο του τὶς ἐκλογὲς ποὺ τόσο βιάστηκαν νὰ τοῦ δώσουν οἱ δημοκρατικοί του ἡγέτες.

Σχολικὸ ἔτος 1974 – 1975

Ὁ τυφώνας τῶν διαφόρων συνταρακτικῶν καὶ τραγικῶν γεγονότων, ἀπὸ τὸ ἐγκληματικὸ φασιστικὸ πραξικόπημα τῆς 15ης Ἰουλίου μέχρι τὴν δεύτερη φάση τῆς ἰμπεριαλιστικῆς εἰσβολῆς τῆς Τουρκίας καὶ τὴν ἀποκορύφωση τῆς Κυπριακῆς τραγωδίας, δὲν μποροῦσε νὰ ἀφήσῃ ἀνεπειρέαστη τὴν μαθητικὴ νεολαία ποὺ ἀποτελεῖ μιὰ μεγάλη μάζα μέσα στὴν νεολαία.

Κύριο πρόβλημα ὅπως καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους τομεῖς τὸ προσφυγικό, ἀφοῦ αἱ μαθητές τοῦ βορείου τμήματος τῆς Κύπρου ἀναλογοῦσαν σὲ περίπου τὰ 2)5 τοῦ συνόλου τῶν μαθητῶν.

Στὴν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία αὐτοὶ οἱ μαθητὲς ἔχουν χάση κάθε πόρο ζωῆς μὲ ἀποτέλεσμα νὰ βασίζονται πάνω σὲ μιὰ κυβερνητικὴ βοήθεια ποὺ μόλις εἶναι ἀρκετὴ γιὰ τὴν διατροφή τους. Ἀγορὰ σχολικοῦ ὑλικοῦ, στολῆς, καὶ ἀκόμα ἡ πληρωμὴ τῶν εἰσιτηρίων γιὰ τὲς πιὸ μεγάλες τάξεις εἶναι ἐντελῶς ἔξω ἀπὸ τὲς δυνατότητες τους. Ἄς μὴν ξεχνοῦμαι καὶ τοὺς μαθητὲς ποὺ φοιτοῦν σὲ ἰδιωτικὰ σχολεῖα καὶ ποὺ τὰ δίδακτρα εἶναι τόσο ψηλὰ ποὺ ἀκόμα καὶ πρὶν οἱ μαθητὲς δυσκολεύονταν νὰ τὰ ἐξασφαλίσουν.

Φυσικὰ ἡ κυβερνητικὴ καὶ ἄλλη βοήθεια μπορεῖ νὰ δίνει μιὰ προσορινὴ λύση στὸ ζήτημα χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι τὸ πρόβλημα παύει νὰ ὑπάρχει. Ἀπεναντίας, μὲ τὴν σημερινὴ μορφὴ τῆς ἐκπαίδευσης, ὁποιαδήποτε κυβέρνηση, ἀκόμα καὶ ἂν αὐτὴ ἦταν σοσιαλιστικὴ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κάμει πολλὰ γιὰ τοὺς μαθητὲς αὐτούς.

Ἕνας μαθητὴς γιὰ νὰ προκόψῃ δὲν χρειάζεται μόνο ροῦχα, παπούτσια καὶ λεφτὰ γιὰ νὰ πάει στὸ σχολεῖο. Τὸ πιὸ βασικὸ εἶναι οἱ συνθῆκες ποὺ θὰ τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ μελετᾶ, νὰ ἐρευνᾶ καὶ νὰ ἐπεκτείνῃ τὲς γνώσεις του.

Ὁ προσφυγικὸς καταυλισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ προσφέρῃ αὐτὲς τὶς συνθῆκες. Ἡ τόσο μεγάλη ἀνθρώπινη μάζα συγκεντρωμένη σὲ ἕνα τόσο μικρὸ χῶρο ὅπως ἕνα σχολεῖο, ἢ ἡ στενοχωρία μιᾶς σκηνῆς, μὲ τὰ παιδιὰ ἔξω νὰ χαλοῦν τὸν κόσμο μὲ τὶς φωνές τους δὲν ἀποτελοῦν φυσικὰ τὸ ἰδεῶδες περιβάλλον γιὰ μελέτη.

Γιὰ ἕνα πρόσφυγα μαθητὴ ὑπάρχει ἐπίσης τὸ πρόβλημα τῆς μετακίνησης. Ἄς μὴν ξεχνοῦμαι ὅτι οἱ ὑπεύθυνοι τὸν μεταφέρουν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος στὸ ἄλλο ἢ ἀκόμα καὶ ὅτι ἄλλοι μένουν μαζὶ μὲ συγγενεῖς σὲ μέρη ἀπομακρισμένα ποὺ ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὸ πιὸ κοντινὸ σχολεῖο.

Ἔχει φροντίσει ἡ κυβέρνηση γιὰ τὴν μεταφορὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν στὰ σχολεῖα τους;

Πολλοὶ πρόσφυγες μαθητὲς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ φοιτοῦν σὲ ἀπογευματινὲς ὧρες. Μήπως αὐτὸ δὲν θὰ δυσκολεύει τὸν μαθητὴ ποὺ γιὰ τόσα χρόνια συνήθησε στὰ πρωινὰ μαθήματα.

Τελικὰ ὑπάρχει τὸ πρόβλημα τῶν μαθητῶν ποὺ φοιτοῦσαν σὲ ἰδιωτικὰ σχολεῖα ποὺ τώρα δὲν λειτουργοῦν. Τὰ γυμνάσια δὲν μποροῦν νὰ τοὺς δεχτοῦν ὅλους αὐτοὺς τοὺς μαθητὲς γιὰ τὸν λόγο ὅτι τὰ προγράμματα τῶν προηγούμενων τους σχολείων διάφεραν πολὺ ἀπὸ προγράμματα τῶν γυμνασίων.

Αὐτοὶ οἱ μαθητὲς δὲν μποροῦν νὰ φοιτήσουν σὲ ἄλλα ἰδιωτικὰ σχολεῖα τῶν ὁποίων τὰ δίδακτρα εἶναι πολὺ ψηλά. Συγκεκριμμένα, σὲ σχολὴ τῆς Λευκωσίας ἔχουν φτάσει τὲς 400 λίρες τὸν χρόνο.

Μήπως αὐτοὶ θὰ διακόψουν τὲς σπουδές τους διότι ἕνα σχολεῖο χρειάζεται πολλὰ λεφτὰ ἐνῶ ἄλλο ἔγινε καπιταλιστικὴ ἐπιχείρηση;

Δὲν εἶναι ὅμως μόνο οἱ πρόσφυγες ποὺ ἀντιμετωπίζουν προβλήματα. Ὅλοι ἀνεξαίρετα οἱ μαθητὲς ἀντιμετωπίζουν προβλήματα ποὺ εἴτε πάντα ὑπῆρχαν εἴτε δημιουργήθηκαν μὲ τὸ προσφυγικό.

Ὑπάρχει τὸ βασικὸ ἐμπόδιο τοῦ χώρου. Παρὰ τὰ ἀπογευματινὰ μαθήματα ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν σὲ κάθε τάξη θὰ πρέπει νὰ μεγαλώσῃ. Ἔχοντας ὑπ' ὄψη ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν, κυρίως στὰ κυβερνητικὰ σχολεῖα ἦταν μεγάλος σὲ ἀναλογία σὲ κάθε τάξη δηλαδὴ περίπου σαράντα μαθητὲς καὶ ὅτι τώρα θὰ αὐξηθοῦν στοὺς πενῆντα σὲ κάθε τάξη βλέπουμε ὅτι εἶναι δύσκολο σὲ ἕνα καθηγητὴ νὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτούμενη προσοχὴ σὲ ἕνα μαθητὴ ἢ καὶ ὅτι εἶναι πιὸ δύσκολο γιὰ ἕνα μαθητὴ σὲ μιὰ τόσο μεγάλη τάξη νὰ δώσῃ τὴν ἀπαιτούμενη προσοχὴ στὸ μάθημα.

Φυσικὰ ὑπάρχουν καὶ τὰ «αἰώνια» προβλήματα τῆς ἐκπαίδευσης μας. Λέγαμε πέρσι ὅτι ἡ ἐκπαίδευση μας ἦταν προσκολημένη στὴν χούντα τῶν Ἀθηνῶν, μὲ ἀντιδραστικὰ βιβλία μὲ ἀντιδραστικώτατο περιεχόμενο. Σὰν δικαιολογία μᾶς ἔλεγαν ὅτι πρέπει νὰ συνταυτιζόμαστε μὲ τὸ Ἐθνικὸ Κέντρο. Τώρα ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἔχει ἀπορρίψει τὰ βιβλία τῆς χούντας σὰν ἐντελῶς ἀπαράδεκτα, ἐνῶ ἔχει καταργήσει τὴν ἐμετικὴ καθαρεύουσα τῶν σοφωλογιοτάτων τῶν δολλαρίων. Καὶ ὢ τοῦ θαύματος.

Στὴν Κύπρο ἀνοίγουμε τὰ βιβλία καὶ βλέπουμε ἀκόμα τὸ ψωφοπούλι τῆς συμφορᾶς. Καὶ ἀνοίγοντας τὰ διαβάζεις στὴν νεκρὴ γλῶσσα τῆς ἀντίδρασης τὴν ξεδιάντροπη διαφήμιση τῶν γνωστῶν πατρώνων τῆς χούντας.

«Μὲ τὴν κρίσιν εἰς τὴν Κίναν καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπεδείχθη ὅτι μόνον αἱ

ΗΠΑ ἀπὸ τὰς Δυνάμεις τοῦ δυτικοῦ κόσμου εἶχον τὴν ἱκανότητα καὶ τὰ μέσα νὰ ἀναλάβουν ἡγετικὸν ρόλον εἰς τὰ παγκόσμια προβλήματα καὶ νὰ θέσουν φραγμὸν εἰς τὰς ἐπεκτατικὰς διαθέσεις τοῦ κομμουνισμοῦ ἢ ἀκόμα χειρότερα:

«Τὰς ἐνόπλους δυνάμεις μας (τῆς Χούντας) τὰς ἔχει ὀργανώσει ἡ πατρὶς μας διὰ νὰ ἐξασφαλίζει τὴν τιμὴν καὶ ἀκεραιότητά της ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Ὁ στρατός μας εἶναι ἰσχυρὸς καὶ πλήρως ὀργανωμένος, διότι ἔχει ἐφοδιασθῆ μὲ ὅλα τὰ τελευταία ὅπλα».

Πρὸς Θεοῦ κύριοι! Νομίζουμε ἀκόμα ὅτι οἱ μαθητές μας δὲν εἶδαν τὴν ἀλήθεια καὶ ὅτι μποροῦμε ἀκόμα νὰ τουλάμε αὐτὲς τὲς ἀπάτες; Μήπως ἀκόμα μᾶς δένει τὸ «Ἐθνικὸ Κέντρο»; Μήπως ἡ Κυβέρνηση τῆς Ἑλλάδας μᾶς ὑποχρέωσε νὰ τὰ δώσουμε καὶ φέτος;

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ χούντα δὲν μπῆκε μόνο στὰ βιβλία μας. Τὸ ὅλο σύστημα τῆς ἐκπαίδευσης φαίνεται νὰ εἶναι παρόμοιό της.

Πότε οἱ καθηγητὲς ἢ ἡ διεύθυνση ζήτησε τὴν γνώμη τῶν μαθητῶν γιὰ ἕνα μάθημα ἢ γιὰ μιὰ ὁποιαδήποτε ἀπόφαση σημαντικὴ ἢ ἀσήμαντη;

Πρέπει νὰ καταλάβουμε ὅτι οἱ μαθητὲς δὲν εἶναι τώρα ὅτι ἐμεῖς ὑπήρξαμε κάποτε. Σήμερα ὁ μαθητὴς εἶναι πιὸ ὑπεύθυνος πιὸ ἐγκόσμιος, πιὸ χειραφετημένος καὶ ἔχει καὶ περισσότερες ἀπαιτήσεις. Γιατὶ ἐμεῖς τὸν καταπιέζουμε. Ὁ μαθητής μας ζητᾶ εὐθύνες, ὄχι μόνο δικαιώματα. Μὲ πιὸ δικαίωμα τὰ ἀρνούμαστε;

Οἱ μαθητὲς δὲν θέλουν πιὰ νὰ μαθαίνουν τὴν καθαρεύουσα ποὺ δὲν θὰ τὴν μιλήσουν ποτέ, οὔτε κἂν θὰ μποροῦν ποτὲ νὰ γράφουν ἀποκλειστικὰ καθαρεύουσα.

Δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ ὑπεύθυνοι νὰ μὴν τὸν ἀφήνουν νὰ μάθη τὴν γνήσια του γλώσσα, τὴν γλώσσα ποὺ δημιούργησαν οἱ ἱστορικὲς συνθῆκες μέσα στὴν ἐξέλιξη τοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώνουν νὰ μαθαίνη κάτι τὸ ξένο γιὰ τὸ λαὸ ἕνα τεχνητὸ κατασκεύασμα, ποὺ χρησιμοποιοῦν ὡρισμένοι μωρόσοφοι.

Γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν ἰδιωτικῶν σχολείων πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ προβλήματα ἴσως νὰ μὴν ὑπάρχουν.

Ὑπάρχει ὅμως κάποιο ἄλλο πολὺ βασικό.

Εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτο νὰ ὑπάρχουν σχολεῖα ποὺ εἶναι πολὺ πιὸ ἀκριβὰ ἀπὸ ἕνα πανεπιστήμιο.

Πρέπει ἐπίσης νὰ δοῦμε ὅτι οἱ μαθητὲς ποὺ φοιτοῦν σὲ ἰδιωτικὰ σχολεῖα εἶναι συνήθως παιδιὰ φτωχῶν οἰκογενειῶν, παιδιὰ τὰ ὁποῖα οἱ συνθῆκες τοῦ χωριοῦ καὶ τοῦ χωραφιοῦ ἢ τῆς πόλης καὶ τῆς ἀπογευματινῆς δουλιᾶς δὲν ἄφησαν νὰ γίνουν ἀρκετὰ καλοὶ μαθητές, ἔτσι ποὺ νὰ μὴν δυσκολεύουνται νὰ ἀνταποκριθοῦν στὸ δύσκολο πρόγραμμα τῶν κυβερνητικῶν σχολείων. Ἔτσι μόνο τους καταφύγιο εἶναι αὐτὰ τὰ σχολεῖα τὰ ὁποῖα ἐπειδὴ εἶναι ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, πολλὲς φορὲς δέχονται ὅλους τοὺς μαθητὲς χωρὶς ἐξαίρεση.

Ἔτσι ἡ ἐκπαίδευση γίνεται ὄργανο σὲ μερικὰ ἄτομα γιὰ νὰ κάνουν λεφτὰ σὰν σὲ ὁποιαδήποτε ἄλλη καπιταλιστικὴ ἐπιχείρηση.

Τὸ σχολικὸ ἔτος 1974 — 75 βρίσκει τὸν μαθητόκοσμο μὲ πολλὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα φωνάζουν γιὰ λύση. Πρέπει νὰ ξέρουν οἱ μαθητὲς ὅτι κανένα πρόβλημα δὲν λύνεται ἀπὸ μόνο του καὶ ὅτι πρέπει νὰ παλέψουν, νὰ ἀγωνιστοῦν γιὰ νὰ βροῦν τὰ δίκαιά τους.

Πρῶτο τους βῆμα πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὀργάνωσή τους, μέσα στὰ σχολεῖα καὶ μετὰ ἡ κοινὴ σύνδεση τῶν σχολείων μὲ σκοπὸ τὸν συντονισμὸ τῆς κίνησής τους καὶ ἔτσι νὰ προβάλουν τὰ αἰτήματά τους.

Γιὰ τοὺς πρόσφυγες πρέπει νὰ ἐξασφαλισθοῦν καλύτερες συνθῆκες διαμονῆς καὶ μελέτης. Πρέπει νὰ δοθοῦν ὑποτροφίες σὲ ὅλους τοὺς ἀπόρους καὶ πρέπει ὅλοι γενικὰ νὰ βοηθηθοῦν ἔτσι ποὺ νὰ μποροῦν νὰ συνεχίσουν ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ ἀνεπηρέαστα τὲς σπουδές τους. Αὐτὰ σὰν προσωρινά. Πρέπει πάντα νὰ ἀγωνίζουνται γιὰ τὴν ὁριστικὴ ἐπιστροφὴ στὰ σπίτια τους σὰν ἐλεύθεροι Ἕλληνες.

Γενικὰ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση ἡ κυβέρνηση εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ δράση ἀποφασιστικά.

Μιὰ πραγματικὰ λαϊκὴ κυβέρνηση πρῶτα θὰ κρατικοποιοῦσε ἐντελῶς τὴν ἐκπαίδευση ἔτσι ποὺ νὰ μὴν γίνεται ὄργανο τοῦ κάθε ἐπιχειρηματία. Θὰ ἐκδημοκρατικοποιοῦσε τὰ σχολεῖα ἀναθέτοντας εὐθῦνες στοὺς μαθητὲς σχετικὰ μὲ τὴν διοίκηση τους καὶ θὰ ἀπόβαλλε ἀπὸ μέσα κάθε ἴχνος χουντοποίησης καὶ δικτατορίας.

Θὰ ἔλυνε τὸ περίφημο γλωσσικὸ μας πρόβλημα μὲ τὴν καθιέρωση τῆς γλώσσας τοῦ λαοῦ τῆς δημοτικῆς. Καὶ θὰ ἐπέβαλλε τὴν ἐντελῶς δωρεὰν παιδεία γιὰ νὰ μπορεῖ ὁ κάθε μελλοντικὸς πολίτης νὰ εἶναι μορφωμένος.

Ὅμως μιὰ π ρ α γ μ α τ ι κ ὰ λ α ϊ κ ὴ κ υ β έ ρ ν η σ η.

ΑΡΗΣ.

ΜΕΤΑ ΤΗ ΘΥΕΛΛΑ

☛ Συνέχεια ἀπὸ τὴν 3

ναι τόσο βαρειὰ καὶ σοβαρὰ ὅσο καὶ τὰ καθήκοντα τῆς συντήρησης καὶ ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς ἑνότητας στὴν δράση.

Ἡ τοποθέτηση τοῦ Κυπριακοῦ μακρυὰ ἀπὸ τὰ μαγειρία τοῦ ΝΑΤΟ τῶν ἐγγυητριῶν δυνάμεων, ἢ ἄλλων στενῶν κύκλων. Κι' ἡ διατήρηση του στὰ διεθνιστικὰ ἐπίπεδα, παράλληλα μὲ τὴν ἀξιοποίηση ὅλων ἐκείνων τῶν δυνάμεων ποὺ στέκουν ἀλληλέγγυες πρὸς τὸν ἀγώνα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ, ἀποτελοῦν τὸ ἐχέγγυο γιὰ τὴν ἀποτροπὴ μιᾶς λύσης ταπεινωτικῆς καὶ καταστροφικῆς γιὰ τὸν τόπο.

Ἡ πλήρης ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ὁποιοδήποτε σωβινιστικὸ ἢ ἐθνικιστικὸ αἴσθημα πρὸς τοὺς τουρκοκυπρίους καὶ ἡ στενὴ οὐσιαστικὴ ἐπαφὴ μὲ αὐτοὺς σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς θὰ ἀνατινάξουν τὶς παλιὲς προκαταλήψεις, θὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμο πρὸς τὸν διάλογο, πρὸς τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος στὴ φυσική του πορεία ποὺ δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν μεταξὺ τῶν δύο κοινοτήτων μελέτη καὶ λύση του.

Τὸ πρόβλημα ὁπωσδήποτε δὲν εἶναι ἁπλό, οὔτε μπορεῖ στὰ πλαίσια μιᾶς τέτοιας ἀνασκόπησης νὰ ἀναλυθῆ ὡς τὸ βάθος σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Ἡ εὐθύνη τῆς ἀνάλυσης, τῶν εἰσηγήσεων καὶ τῶν μέτρων γιὰ τὴν λύση του εἶναι συλλογικὴ καὶ βαραίνει τὸν καθένα μας. Χρέος τοῦ καθένα νὰ δώση τὸν ἄξονα τῶν σκέψεων του σὲ μιὰ πλατειὰ συζήτηση μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία συλλογικὰ καὶ ὑπεύθυνα θὰ χαραχτῆ ἡ πορεία τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν σωτηρία τῆς πατρίδας μας. Δὲν ἔχει κανένας τὸ δικαίωμα μόνος νὰ ἀναλάβη τὸ βάρος, οὔτε γιὰ νὰ περισώση ὅ,τι μπορεῖ, οὔτε γιὰ νὰ κερδίση ὅτι ἔχει χαθεῖ. Τὰ ἐθνικὰ προβλήματα εἶναι προβλήματα ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ καὶ οἱ ὑπεύθυνοι διαχειριστὲς τῶν πεπρωμένων αὐτοῦ τοῦ τόπου πρέπει νὰ δώσουν τὴν δυνατότητα στὸν κάθε πολίτη, στὸ κάθε μέλος αὐτῆς τῆς κοινωνίας νὰ δώση ὅλες του τὶς δυνάμεις καὶ δυνατότητες γιὰ μιὰ πραγματικὴ λευτεριὰ ποὺ θὰ ἐγγυᾶται μιὰ Κύπρο, ἀνεξάρτητη, ἀδέσμευτη, ἀκέραια, κυρίαρχη καὶ Δημοκρατική.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΕΣ

Πληγωμένοι κι ἄθλιοι,
θλιβεροὶ ἀπόηχοι μιᾶς παρατονισμένης μελωδίας,
προσπαθοῦμε νὰ μιμηθοῦμε ἄλλους καιροὺς περασμένους
ὅπου ξεγελαστήκαμε λατρεύοντας εἴδωλα,
θεοὺς μίζερους, ἱερεῖς κρυψισμένους.

Ποῦναι, ἀδελφέ μου, τὸ ἀρχαῖο σου κλέος;
Ρημαγμένε ἀνεμόμυλε τῆς Μυκόνου, ποῦναι ἡ ξεγνοιασιά
(σου;
Αἰγαῖο, Αἰγαῖο, τοῦτος ὁ λαὸς ὡς πότε θὰ σὲ ἀγνοεῖ;
Δία, Δία, φτηνὲ θεέ,
ὁ τόπος σου ρημάζεται καὶ σύ, κακὸ χρόνο νἄχεις,
ἐρωτοτροπεῖς μὲ τὸν Ἑρμῆ.

ΔΩΡΟΣ ΛΟΪΖΟΥ

Ἕνας χρόνος φασισμοῦ στὴ Χιλὴ

Μέσα στὴ τραγωδία, ποὺ ζοῦμε σήμερα σὰν Κύπριοι τὰ περσινὰ γεγονότα στὴ Χιλὴ ἴσως ν' ἀποτελοῦν γιὰ πολλοὺς ἀπὸ μᾶς κάτι ποὺ πολὺ λίγο μᾶς ἀπασχολεῖ. Καὶ ὅμως ἡ περίπτωση τῆς Χιλῆς ἀποτελοῦσε συνέχεια μιᾶς συγκεκριμένης πολιτικῆς τῆς ΣΙΑ ποὺ ἔμελλε νὰ συνεχιστῆ καὶ μέχρι τὴν ἀνατροπὴ τῆς Κυβέρνησης Μακαρίου καὶ τὴν εἰσβολὴ στὴν Κύπρο.

Τὴ πολιτικὴ αὐτὴ μποροῦμε νὰ τὴ συνοψίσουμε πιὸ κάτω. Βασικός της στόχος εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση μιᾶς διεθνοῦς τάσεως γιὰ πραγματικὴ ἀνεξαρτησία καὶ ἀποτίναξη τῆς Ἀμερικάνικης στρατιωτικο-οἰκονομικῆς ἐξάρτησης. Βασικὴ της μέθοδος ἡ διάβρωση τοῦ στρατοῦ μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐξάρτησή του ἀπὸ τὶς ἀμερικάνικες ὑπηρεσίες. Συμμάχους σ' αὐτὴ τὴν ἐπίθεση εἶχαν ἄμεσα τοὺς διεφθαρμένους ἀξιωματικοὺς καὶ ἔμμεσα τὶς ἀντιδραστικὲς δυνάμεις κάθε χώρας ποὺ μυστικὰ νόμιζαν πὼς ἐξυπηρετοῦσαν δικά τους συμφέροντα. Χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι πολλοὶ ποὺ ἀρχικὰ ἐπεκρότησαν τὰ στρατιωτικὰ κινήματα βρέθηκαν στὴν ἴδια μοίρα μὲ τοὺς πολιτικοὺς τους ἀντιπάλους.

Οἱ πρῶτες χῶρες — θύματα τῆς ΣΙΑ ἦταν ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Καμποτία. Στὴν Ἑλλάδα ἡ Ἀμερικανικὴ διάβρωση στὸ στρατὸ ἦταν πλήρης ἀπὸ παλιά. Εἶχαν δημιουργηθεῖ «στεγανὰ» καὶ ἡ πολιτικὴ ζωὴ ἐλεγχόταν ἀπὸ τὸ Παλάτι. Ὁ ἐκλογικὸς θρίαμβος τοῦ Παπανδρέου ἔμεινε χωρὶς ἀντίκρυσμα γιατὶ ἀρνήθηκαν στὸ λαὸ τὸν πραγματικὸ ἔλεγχο τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς ἀστυνομίας καὶ κατὰ συνέπεια τὴν ἐξουσία. Μὲ τὸ διώξιμο τοῦ Παπανδρέου ἀπὸ τὸ Βασιλιὰ μπῆκαν στὴν τελικὴ τους φάση οἱ ἐνέργειες τῆς ΣΙΑ ποὺ κορυφώθηκαν μὲ τὴν 21η Ἀπριλίου. Ἡ «ἐπιτυχία» τοῦ ἐγχειρήματος στοίχησε στὴν Ἑλλάδα ἑφτὰ χρόνια κόλασης καὶ τὴν Κυπριακὴ τραγωδία.

Στὴν Καμποτία τὸ σκηνικὸ ἦταν κάπως διαφορετικό. Ἡ χώρα κατάφερε νὰ κρατήση τὴν οὐδετερότητά της γιὰ πολλὰ χρόνια παρὰ τὶς πιέσεις τῶν ΗΠΑ ποὺ προσπάθησαν μὲ κάθε τρόπο νὰ τὴν χρησιμοποιήσουν στὸ πόλεμο τοῦ Βιετνάμ. Ἡ ἄρνηση τοῦ Σιχανοὺκ νὰ ὑποκύψη ἔκαμε τὴ ΣΙΑ νὰ ἀποφασίση τὴν ἀνατροπή του. Μετὰ ἀπὸ ἀλλεπάλληλες συσκέψεις μὲ τὸν στρατηγὸ Λὸν Νὸλ ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας γιὰ τοὺς Ἀμερικάνους πραγματοποιήθηκε κι' ἔγινε ἡ Ἀμερικανικὴ εἰσβολὴ στὴ Καμποτία μὲ ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφὴ δεκάδων Καμποτιανῶν χωριῶν. Ἡ ἀντίδραση ὅμως τοῦ Καμποτιανοῦ Λαοῦ καὶ ἡ δημιουργία τοῦ ἐπαναστατικοῦ Μετώπου φέρνει ὅλο καὶ πιὸ κοντὰ τὴν ἡμέρα τῆς ὁλοκληρωτικῆς ἀπελευθέρωσης τῆς Καμποτίας.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ κλῖμα τῆς ἀπογοήτευσης τῶν Δημοκρατικῶν δυνάμεων, φάνηκε μιὰ ἐλπίδα στὴ Λατινικὴ Ἀμερική, τὴν περιοχὴ τῶν **Banana Republics**. Μιὰ συνασπισμένη ἀριστερὰ κάτω ἀπὸ τὸν Μαρξιστὴ ἡγέτη Σαλβατὸρ Ἀλλιέντε διεκδικοῦσε μὲ πολλὲς πιθανότητες ἐπιτυχίας τὴ νίκη σὲ προεδρικὲς ἐκλογές. Πρὶν ἀκόμα γίνουν οἱ ἐκλογὲς ἄρχισαν οἱ συσκέψεις τῶν στρατιωτικῶν μὲ τὴν ΣΙΑ μὲ σκοπὸ τὴν ἀνατροπή του. Τὰ σχέδια γιὰ στρατιωτικὸ πραξικόπημα ἦταν ἕτοιμα πρὶν ἀκόμα ὁ Ἀλλιέντε γίνη πρόεδρος. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν ἦταν τέτοιο ποὺ ὁ Ἀλλιέντε χρειαζόταν τὴν ἔγκριση τῶν Χριστιανοδημοκρατῶν γιὰ τὴν ἐκλογή του. Οἱ τελευταῖοι ποντάροντας στὶς «μικρὲς» ὅπως τὶς νόμιζαν πιθανότητες ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος τῆς Λαϊκῆς Ἕνωσης καὶ ἐλπίζοντας ὅτι ὁ λαὸς τῆς Χιλῆς θ' ἀπογοητευόταν ἀπὸ τὴ Σοσιαλιστικὴ Κυβέρνηση ἔδωσαν αὐτὴ τὴν ἔγκριση. Ὅμως ἡ ἔγκριση εἶχε μιὰ ἐπιφύλαξη: Τὴν ὑπόσχεση ἀπὸ τὴ Λαϊκὴ Ἕνωση ὅτι «ὁ στρατὸς θὰ διατηρήση τὴν ἀνεξαρτησία του». Μιὰ ἐπιφύλαξη ποὺ ἔμελλε ν' ἀποδειχτῆ μοιραία. Ἦταν στὴν πραγματικότητα μιὰ ἀναβολὴ τοῦ πραξικοπήματος καὶ ἡ διασφάλιση τῆς ἐπιτυχίας του σὲ περίπτωση ποὺ ὁ Χιλιανὸς λαὸς θὰ διατηροῦσε τὴν ὑποστήριξή του πρὸς τοὺς ἡγέτες του.

Ὁ Σαλβατὸρ Ἀλλιέντε ὡρκίστηκε Πρόεδρος τῆς Χιλῆς. Ἡ προσοχὴ τοῦ κόσμου στρεφόταν στὸ «πείραμα Ἀλλιέντε». Ὁ «Κομπανιέρο Πρεζιτέντε» ἀντιπροσώπευε γιὰ τοὺς σοσιαλιστὲς τῆς ἐποχῆς του τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ παγκόσμιου κινήματος. Ὁ «δρόμος τῆς Χιλῆς», ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ ἀποτυχία τοῦ «πειράματος» θὰ καθώριζε τὴν πορεία τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων τοῦ κόσμου.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος τῆς Λαϊκῆς Ἕνωσης προχωροῦσε ἀργὰ μὰ σταθερά. Ἀντιμετωπίζοντας ἕνα ἐχθρικὸ Κογκρέσσο ὁ Σαλβατὸρ Ἀλλιέντε μπόρεσε νὰ ἐθνικοποιήση τὰ κυριώτερα ξένα ἐκμεταλλευτικὰ κεφάλαια, τὶς τράπεζες καὶ τὰ μεταλλεῖα. Ὁ ἐξωτερικὸς οἰκονομικὸς πόλεμος δὲ μπόρεσε ν' ἀναχαιτίση τὴν θετικὴ ἀλλαγὴ στὶς συνθῆκες διαβίωσης τῶν πλατειῶν στρωμάτων τοῦ Χιλιανοῦ λαοῦ. Ἡ ἴδια ἡ χιλιανὴ ἀστικὴ τάξη ἔνοιωθε τὶς εὐνοϊκὲς ἐπιπτώσεις τῆς μετατόπισης τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου σὲ χιλιανὰ χέρια. Ἡ ὑποστήριξη τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Ἀλλιέντε μεγάλωνε. Στὶς βουλευτικὲς ἐκλογὲς ἀντὶ νὰ παρατηρηθῆ μείωση αὐτῆς τῆς ὑποστήριξης φάνηκε καθαρὰ πὼς ὁ Ἀλλιέντε αὔξανε συνεχῶς τὴ λαϊκὴ του βάση.

Αὐτὴ ἡ ξεκάθαρη πραγματικότητα ἀνησύχησε τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ τοὺς Χριστιανοδημοκράτες. Ἡ ΣΙΑ δέχτηκε τὶς πιέσεις τῶν πολυεθνικῶν ἑταιρειῶν ποὺ ἔχασαν τὴν ἐκμετάλλευση τῆς Χιλῆς καὶ πῆρε τὸ πράσινο φῶς ἀπὸ τὸ Στέϊτ Ντηπάρτμεντ. Ἡ βίαιη ἀνατροπὴ τοῦ Ἀλλιέντε εἶχε πιὰ τελειωτικὰ ἀποφασιστῆ. Ἡ Χιλιανὴ δεξιὰ ἔβλεπε τὸ πραξικόπημα σὰν τὸν μόνο τρόπο ἀνάκτησης τῆς ἐξουσίας. Προσπάθησε νὰ φθείρη τὴν κυβέρνηση ἔχοντας ὑπὸ τὸν ἔλεγχό της τὸ Κογκρέσσο καὶ τὴ δικαστικὴ ἐξουσία. Μὲ πρόσχημα τὴν ἔρευνα γιὰ ἀνακάλυψη ὅπλων ὁ στρατὸς κατέστρεφε ἐργοστάσια καὶ κακοποιοῦσε ἐργάτες προσπαθῶντας νὰ ρίξη ἀμφιβολίες γιὰ τὴν ἱκανότητα τῆς κυβέρνησης νὰ προστατεύση τὸ λαό. Ἂς σημειωθεῖ ὅτι πουθενὰ δὲ βρέθηκαν ὅπλα. Σ' ὅλα τοῦτα ὁ Ἀλλιέντε προσπάθησε ν' ἀντισταθῆ μὲ τὸ νόμο καὶ τὴν κρατικὴ μηχανὴ ποὺ διέθετε. Τὸ μόνο δυναμικὸ σῶμα στὸ ὁποῖο μποροῦσε νάχη ἐμπιστοσύνη ἦταν οἱ «Καραμπινιέρος». Ἡ πόλωση τῶν δυνάμεων γινόταν μέρα μὲ τὴ μέρα πιὸ δυνατή. Ἀπὸ τὴ μιὰ ὁ λαός, ἡ κυβέρνηση, οἱ «καραμπινιέρος». Ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ Χριστιανοδημοκράτες, τὸ κογκρέσσο, ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ὁ στρατός. Πρέπει ἀκόμα νὰ προστεθῆ ἡ φασιστικὴ τρομοκρατικὴ ὀργάνωση, τὸ Ἐθνικὸ Μέτωπο. Καὶ φυσικά, στὰ παρασκήνια, ὁ μεγάλος συντονιστὴς ἡ ΣΙΑ. Τὸ σκηνικὸ γιὰ τὸ πραξικόπημα στηνόταν προσεκτικά. Ἡ δημιουργία τῆς πρόφασης ἦταν εὔκολη. Ἡ συντεχνία τῶν ὁδηγῶν φορτηγῶν αὐτοκινήτων ποὺ ἐλεγχόταν ἀπὸ τοὺς Χριστιανοδημοκράτες παράλυσε τὴ χώρα μὲ μιὰ ἀπεργία μὲ πλαστὲς ἀπαιτήσεις. Ἡ καθημερινὴ ματαίωση πραξικοπήματος ἦταν πιὰ ἡ κύρια ἀσχολία τοῦ Ἀλλιέντε.

Στὶς ἕντεκα τοῦ Σεπτέμβρη ἔγινε ἡ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ προεδρικοῦ Μεγάρου. Ἀεροπορία καὶ ἅρματα βομβάρδισαν τὸ κτίριο. Ὁ κομπανιέρο Πρεζιτέντε, ὁ ἄνθρωπος ποὺ θάφευγε μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ ἀπὸ τὸ μέγαρο ἂν ἔχανε τὶς ἐκλογὲς στάθηκε μὲ τὸ ὅπλο στὸ χέρι γιὰ νὰ ὑπερασπιστῆ τοὺς νόμους ἑνὸς σάπιου καθεστῶτος ποὺ ὁ ἴδιος προσπάθησε ν' ἀλλάξη χωρὶς οὔτε ἕνα πυροβολισμό. Αὐτὴ ἦταν ἡ τραγικὴ μοῖρα ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ πίστευε στὴν ἐντιμότητα, τὴν ἀξιοπρέπεια, τὴ νομιμότητα. Ἀξίες ξεπερασμένες σὲ μιὰ κοινωνία ὅπου ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο ἀποτελεῖ τὸ κίνητρο τῆς ὕπαρξής της.

Αὐτὴ εἶναι ἡ περίπτωση τῆς Χιλῆς. Μιὰ Ἱστορία ποὺ μὲ μικρὲς παραλλαγὲς ἐπαναλήφθηκε φέτος στὴν Κύπρο. Ἡ χρησιμοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς Χούντας καὶ τῆς Τουρκίας δὲν μποροῦν νὰ κρύψουν τὴν οὐσιαστικὴ ταυτότητα τῆς Ἀμερικάνικης δράσης στὶς δυὸ περιπτώσεις. Ἡ ἴδια τακτική, τὰ ἴδια μέσα, ὁ ἴδιος σκοπός: Ἡ ἐξαφάνιση κάθε ἀντίστασης στὰ ἀμερικάνικα σχέδια. Ὅμως ἕνα πρᾶμα πρέπει νὰ καταλάβουν οἱ Ἀμερικανοί: κανένα πραξικόπημα καὶ καμμιὰ καταπίεση δὲ θὰ σταματήση αὐτὴ τὴ ἀντίσταση. Κάθε χτύπημα εἶναι καὶ μιὰ ἀρχὴ γιὰ νέο ἀγῶνα.

ΤΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Ὁ Δῶρος Λοΐζου γεννήθηκε στὶς 23 τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1944 στὴν Λευκωσία. Γεννιέται μέσα στὸν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο καὶ πεθαίνει δολοφονημένος μέσα στὸν πόλεμο τῆς Κύπρου, στὶς 30 τ' Αὐγούστου τοῦ 1974. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς τὰ τριάντα του χρόνια τὰ πέρασε στὴν Κύπρο, μέσα σὲ μιὰ συνεχιζόμενη τραγωδία ποὺ κορυφώθηκε λίγο πρὶν τὴν δολοφονία του. Ὅμως ὁ Δῶρος τούτα τὰ χρόνια τὰ δύσκολα δὲν τάζησε σὰν θεατὴς ἀπ' ἔξω καὶ στὴν ἐπιφάνεια τους.

Ἀντίθετα εἰσχώρησε μέσα στὰ γεγονότα, ζυμώθηκε μέσα στὶς ἐξελίξεις, διαμορφώθηκε μέσα σ' αὐτὲς καὶ προσπάθησε, στὸ μέτρο ποὺ μποροῦσε, νὰ συμβάλει κι αὐτὸς στὴν διαμόρφωση τους. Μέσα στὸ τεράστιο τοῦτο χωνευτήρι ρίχτηκε ὁλόκληρος. Δὲν εἶναι σχῆμα ὑπερβολῆς. Βρέθηκε πάντα στὴν πρώτη γραμμή, στὸν ἐθνικοαπελευθερωτικὸ ἀγῶνα, στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα, στὸν κοινωνικοπολιτικὸ ἀγῶνα, στὸν ἀντιφασιστικὸ ἀγῶνα σ' ὅποιο ἄλλον ἀγῶνα δὲν εἶχε κίνητρα ἀτομικά.

Τὸ 1962 τελειώνει τὸ Γυμνάσιο. Μελετᾶ ποίηση, γράφει ποίηση, μελετᾶ θέατρο, δοκιμάζει νὰ γράφει μερικὰ μονόπραχτα, ποὖναι συνομιλίες μὲ τὸν ἑαυτό του σ' ἕνα κλίμα αὐτοειρωνίας καὶ παραλόγου, χωρὶς ὅμως σημαντικὰ ἀποτελέσματα.

Μελετᾶ ζωγραφικὴ καὶ μουσικὴ ἀπὸ μόνος του. Δοκιμάζεται σὲ μελέτες γιὰ τὴν μουσική, ποὺ μένουν ἀνολοκλήρωτες. Ὁπωσδήποτε πιὸ γνήσιο ἄρχισε νὰ διαφαίνεται τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὸ θέατρο. Τὸ 1963 βρίσκεται στὴ σχολὴ θεάτρου τῆς Λευκωσίας τοῦ Θάνου Σαικέττα καὶ Κωστῆ Μιχαηλίδη.

Τὴν ἐνασχόληση του αὐτὴ τὴν ἀντιμετωπίζει μὲ τὴ γνησιότητα τοῦ ἐργάτη τοῦ θεάτρου.

Στὸ μεταξὺ ἡ ζωή του κόβεται στὰ δύο. Ὁ πόλεμος. Χριστούγεννα τοῦ 1963. Συγκρούσεις στὴν Λευκωσία μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

Ὁ Δῶρος παρατᾶ καὶ θέατρο καὶ δικοὺς καὶ τρέχει ἐθελοντὴς ἀπ' τοὺς πρώτους. Διδάσκεται τὰ βασικὰ τῆς «στρατιωτικῆς τέχνης» στὸ ἀρχηγεῖο τῆς Ἐθνοφρουρᾶς στὴν Λευκωσία. Σὲ τρεῖς μῆνες καλεῖται ἡ ἡλικία του γιὰ στράτευση καὶ βρίσκεται στὴν Ἀμμόχωστο γιὰ τὴν κανονικὴ θητεία του.

Ἐνῶ ὑπηρετοῦσε ἀκόμα στὸ στρατὸ δίνει ἐξετάσεις γιὰ τουριστικὰ ἐπαγγέλματα στὴν Ρόδο. Πετυχαίνει. Σὲ λίγο ἀπολύεται. Τὴν ἑπομένη τῆς ἀπόλυσης του ἀρχίζουν νέες συγκρούσεις στὴν Κύπρο. Παρουσιάζεται ἐθελοντικὰ στὴν μονάδα του καὶ φεύγει τότε μόνο, ὅταν πέρασε καὶ τούτη ἡ κρίση.

Στὴν Ρόδο κουβάλησε μαζί του ὁ Δῶρος τὴν ἀνήσυχη ψυχή του καὶ τὴν ἐξελισσόμενη ἐπανάσταση του. Στὰ δυὸ χρόνια ποὺ ἔζησε στὴν Ρόδο μεταξὺ 1966—68 προετοιμαζόταν γιὰ τὴν μεγάλη μάχη του, δίνοντας ὅμως στὸ μεταξὺ καὶ τὶς μικρομάχες του, μὲ τὸν ἑαυτό του, μὲ τοὺς γύρω του, μὲ τὴν μικρὴ κοινωνία στὴν ὁποία βρέθηκε. Στὰ γραφτὰ του τῆς περιόδου αὐτῆς δίνεται ἀνάγλυφη ἡ ἐσωτερικὴ πορεία του. Κονταροχτυπιέται καὶ καθυποτάσσει καὶ θεωρητικὰ τὸν θάνατο, καὶ σὰν ἔννοια καὶ σὰν οὐσία καὶ σὰν ἀπειλή. Ἀποκαλύπτει τὴν ἁπαλὴ κοιλάδα τῆς ἀγάπης, ὑποτάσσεται σ' αὐτὴ τὴν ἀποκάλυψη, τὴν προσπερνᾶ μετά. Ζητοῦσε πολλὰ καὶ δὲν μποροῦσε νὰ χωρέσει μόνο στὴν ἀγάπη. Βρίσκει τὸ θάρρος «ν' ἀποστατήσει», ὅπως λέει, ἀπὸ τὸ Θεό, μὴ θεωρώντας τον σὰν δεδομένο καὶ ταχτοποιώνται ἔτσι τὰ μεταφυσικὰ του ἐρωτηματικά. Χωρὶς νὰ ἀπορρίπτει τὴν ἔννοια «Ἑλλάδα», ποὺ ἀντίθετα τὴ σέβεται, ὅμως βρίσκει σκουριὰ στὴν ἔννοια «πατρίδα».

Ξεπερνᾶ τὰ σύνορα τῶν πατρίων καὶ ὁδεύει πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Ἀνθρώπου.

Ὁ ἑαυτός του σκορπίζεται δῶ καὶ κεῖ μέσα στὸ διαρκὲς δόσιμο.

«Μοίρασα
σὰν ψωμὶ
τὴν καρδιά μου
καὶ δὲν μοὔμεινε
οὔτ' ἕνα ψίχουλο.»

Ἀπὸ τὴν Ρόδο πρὶν συμπληρώσει τὶς σπουδές του ἀπελάθηκε ἀπὸ τὸ καθεστὼς τῆς χούντας γιὰ τὴν δημοκρατική του δράση.

Πῆγε ὕστερα στὴν Ἀμερικὴ καὶ φοίτησε στὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο τῆς Βοστώνης, ὅπου ἔτυχε το ὕτίτλου B.A. Ἱστορίας.

Ἐργάστηκε σὰν καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας στὴν Ἀγγλικὴ Σχολὴ Λευκωσίας ἀπὸ τὸν σχολικὸ χρόνο 1972—73. Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1973 ἐξελέγη σὰν Ὀργανωτικὸς Γραμματέας τῆς Σοσιαλιστικῆς Νεολαίας ΕΔΕΝ καὶ ἦταν διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος «Σοσιαλιστικὴ Ἔκφραση» ποὺ κυκλοφοροῦσε ἐνσωματωμένη μὲ τὴν ἐφημερίδα «Τὰ Νέα» κάθε Παρασκευή.

Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1974 ἐξελέγη σὰν μέλος τοῦ Παγκυπρίου Συμβουλίου τῆς ΕΔΕΚ καὶ μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου.

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ

Ἡ σφραγίδα τοῦ Δώρου εὑρίσκεται σ' ὅλες τὶς δραστηριότητες τῆς ΕΔΕΚ, τοῦ κινήματος τούτου ποὺ τόσο συνειδητὰ ὑπηρέτησε μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του καὶ στὸν βωμὸ τοῦ ὁποίου ἐθυσίασε τὸ πιὸ πολύτιμο ἀπ'. ὅτι εἶχε. Τὴν ζωή του.

ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ὁ ἀγωνιστὴς δάσκαλος θεωροῦσε τὸ δικαίωμα τῆς ἐκπαίδευσης ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ δικαιώματα ποὺ ὁποιαδήποτε χώρα μπορεῖ νὰ δώσει στοὺς πολίτες της γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν λεφτεριά τους, γιατὶ ἡ ἐκπαίδευση ἦταν καὶ εἶναι πάντοτε ἐγγύηση τῆς λεφτεριᾶς σκέψης.

Στοὺς νέους ποὺ ἦτανε πιότερο φίλοι του παρὰ μαθητές του, μιλοῦσε ὧρες πολλὲς γιὰ τὸ καυτὸ τοῦτο πρόβλημα.

«Τὸ δικαίωμα τῆς ἐκπαίδευσης — ἔλεγε — ἀποδέχεται κι ἡ Κυπριακὴ Πολιτεία ὡς μέρος τοῦ συντάγματος καὶ τὸ ἀναγνωρίζει ὡς «φυσικὸ» καὶ «ἀναφέρετο».

Ἂν ἕνα πρόσωπο ὅμως δὲν εἶναι ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὶς στερήσεις, ἀπὸ τὸν φόβο καὶ τὴν ἀβεβαιότητα γιὰ τὸ αὔριο, ἀπὸ τὴν ἔγνοια γιὰ τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν του, ὅλες οἱ διακηρήξεις γιὰ «φυσικὰ» καὶ «ἀναφέρετα» δικαιώματα καὶ ἀτομικὲς ἐλευθερίες δὲν εἶναι παρὰ σαπουνόφουσκες».

Τὸ πρόβλημα τοῦτο πάνω στὸ ὁποῖο ὁ ἀγωνιστὴς δάσκαλος ἀφιέρωνε ὅλες σχεδὸν τὶς ἐλεύθερες του ὧρες τοποθετοῦσε μέσα στὰ παρακάτω πλαίσια:

1. Δωρεὰν ἐκπαίδευση σ' ὅλες τὶς βαθμίδες καὶ σ' ὅλες τὶς σχολές. Ἰδιαίτερα, τόνιζε τὸ θέμα τῶν συσσιτίων τόσο στὰ Δημοτικὰ ὅσο καὶ στὰ ἀνώτερα σχολεῖα.

2. Ἐπέμενε στὴν ἀναπροσαρμογὴ τοῦ ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος στὰ σημερινὰ παγκόσμια δεδομένα. Χαρακτηριστικὰ ὁ Δῶρος ἀναφέρετο στὴν διάρκεια τῆς ἑφτάχρονης Δικτατορίας στὴν Ἑλλάδα ὅπου τὸ πρόγραμμα ἐσχεδιάζετο καὶ κατευθύνετο ἀπὸ τὸ χουντικὸ σκοταδισμὸ ποὺ εἶχε στόχο τὴν καλλιέργεια τοῦ σωβινισμοῦ καὶ φτηνοῦ ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ συναισθηματισμοῦ στὰ παιδιά μας.

Μὲ πόνο ψυχῆς, ὁ ἀνεπανάληπτος τοῦτος ἀγωνιστὴς ἔβλεπε τὸν χιλιοπροδομένο λαό μας νὰ γίνεται πιόνι στὰ χέρια τοῦ ἀντιλαϊκοῦ φασισμοῦ. Ἔβλεπε παιδιὰ προοδευτικῶν καὶ δημοκρατικῶν γονιῶν νὰ γίνωνται ἀντικείμενον ἐκμετάλλευσης τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων καὶ καλοῦσε τοὺς γονιούς, τοὺς δασκάλους, τὰ κόμματα, νὰ ἀντιδράσουν δυναμικά.

3. Φανατικὸς ὑποστηρικτὴς ὁ Δῶρος τῆς Δημοτικῆς σ' ὅλους τοὺς τομεῖς. Ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν ἁπλοποίηση δηλαδὴ τῆς ἑλληνικῆς λαλιᾶς. Ὁ ἴδιος θέσπισε τὸ σύστημα τὸ μονοτονικὸ ὅλα δὲ τὰ ποιήματα καὶ γενικὰ ἡ γραφή του βασίστηκαν πάνω σὲ τοῦτο τὸ σύστημα.

4. Ἐξοικονόμηση χρόνου, τόσο στὸν δάσκαλο ὅσο καὶ στὸν μαθητή. Πίστευε ὁ Δῶρος ὅτι οἱ μὲν ἐκπαιδευτικοὶ θὰ ἔχουν ἔτσι περισσότερο χρόνο γιὰ ἐπιμόρφωση καὶ παρακολούθηση τῆς ἐξέλιξης στὴν παιδαγωγική, οἱ δὲ μαθητὲς τὸν χρειάζονται γιὰ ψυχικὴ ξεκούραση καὶ γαλήνη.

Πάνω σ' ἕνα τέτοιο «Πιστεύω» δούλεψε ὁ Δῶρος σὰν ἐκπαιδευτικὸς ἀσταμάτητα μέχρι τὸ τέλος. Ἀκαταμάχητος, ἀκούραστος, ἀποφασιστικὸς καὶ αἰσιόδοξος προχωροῦσε ὁ «καβαλλάρης καθοδηγητὴς» δείχνοντας στοὺς νέους μας τὸν δρόμο τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος.

«Ἐμᾶς βαραίνει — ἔλεγε πολὺ συχνὰ — νὰ ὁδηγήσουμε τὸν λαό μας ἀπὸ τὶς προκαταλήψεις, σκοπιμότητες καὶ τὴν γελοία ὀπισθοδρομικὴ προσκόλληση σὲ ξεπερασμένες ἀρρωστημένες παράδοσες στὴν ἐκπαιδευτικὴ καὶ πολιτιστικὴ λεφτεριά.»

ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

«Ἐκεῖνο ποὺ πάντα μὲ ἀπασχολοῦσε σ' αὐτὸ τὸν τόπο εἶναι ἡ νοοτροπία τῆς Κυπρίας γυναίκας. Πρέπει νὰ φτιάξουμε σοσιαλίστριες γυναῖκες διότι δὲν εἶναι νοητὸ αὐτὴ ἡ τεράστια δύναμη νὰ μὴν ἀξιοποιεῖται ἢ νὰ μὴν ἀξιοποιεῖται σωστὰ τελοσπάντων».

Εἰσηγητὴς καὶ ὀργανωτὴς αὐτῆς τῆς ἰδέας ξεκίνησε καὶ ἔθεσε τὶς βάσεις γιὰ τὴν σύσταση τῆς πρώτης σοσιαλιστικῆς κινήσεως γυναικῶν εἰς τὴν ΕΔΕΚ.

Ἱδρυτικὴ συγκέντρωση, ἐνημέρωση, σύσταση προσωρινῆς ἐπιτροπῆς καὶ δουλειά. Πολλὴ δουλειά. Ὕστερα τὸ παλληκάρι ἔφυγε...

Κάτι χαρακτηριστικὸ πρὶν ἀπὸ τὸ ξεκίνημα, εἶναι καὶ τὸ πιὸ κάτω ποίμα του γιὰ τὶς γυναῖκες πoὔγραψε:

Ἔ, κοπέλλα μου,
ἐδῶ τσακίζουν χέρια γιὰ ἕνα
ὄνειρο

μνουχίζουν γιὰ ἕνα φυλλάδιο
σπάζουν δόντια γιὰ ἕνα
τραγούδι
ἐξορίζουν γιὰ ἕνα ποίημα
καὶ σὺ
τολμᾶς νὰ μοῦ μιλᾶς
γιὰ πεταλοῦδες καὶ πράσινα
ἄλογα;

Ἔ, κοπέλλα μου,
κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα σου
πετροβολοῦν τὴν ἐλευθερία
σὰν νἆναι ἡ χειρότερη
πόρνη
καὶ σύ... ἐσύ...
γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Νέοι μου

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπὸ σᾶς μὲ ρωτᾶτε γιὰ τὸ πιὰ εἶναι τὰ κατάλληλα βιβλία ποὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς σοσιαλιστὲς νέους, ἡ «Ἔκφραση» καθιερώνει ἀπὸ σήμερα σχετικὴ στήλη. Ἂς ἀρχίσωμε λοιπὸν μὲ τὰ ἑξῆς:

1. Τετράδια τοῦ Ρήγα (τοῦ γνωστοῦ μας νεοελληνιστὴ Μεσημβρινοῦ).
—Ἡ Βασιλεία στὴν Ἑλλάδα
—Ἡ δίκη τῶν τόνων
—Ἡ προδομένη Γλώσσα
—Τὸ Σοσιαλιστικὸ Μανιφέστο.
2. Κατάθεση 73 (ἐκδόσεις Μπουκουμάνη).
3. Τὰ Κοινωνικὰ Συστήματα (τοῦ Μπέρναντ Σῶ)
4. Ὁ Τσὲ Γκουεβάρα καὶ ὁ Μαρξισμὸς (ἔκδοσις Καρανάση).
5. Ἡ Ἄλλη λύση (τοῦ Ροζὲ Γκαρωντύ).

Θὰ εἶμαι μαζί σας καὶ τὴν ἄλλη βδομάδα..

ΔΩΡΟΣ

Αὐτὴ ἦτανε μιὰ ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἐπαφὲς μὲ τοὺς νέους ποὺ τόσο ἀγάπησε, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Μὲ τοὺς νέους γιὰ τοὺς ὁποίους τόσο πολὺ ἐργάσθηκε καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους τόσο πολὺ ἀγαπήθηκε.

ΒΑΡΒΑΡΑ ΔΩΡΟΥ ΛΟΪΖΟΥ

«Τὰ πρόσωπα καὶ αἱ κινήσεις τῶν δολοφόνων παρέμειναν ἀποτυπωμένα εἰς τὸ μυαλό μου. Ἀλύπητα μᾶς κτυποῦσαν μὲ τὰ αὐτόματα ὅπλα τους σὰν μανιακοί. Δὲν ἤθελαν νὰ ζήσῃ κανένας. Γιατὶ ἡ ἀστυνομία δὲν τοὺς συλλαμβάνει; Γιατὶ οἱ δολοφόνοι κυκλοφοροῦν ἀκόμα ἐλεύθεροι; Τί γίνεται μὲ τὶς ἔρευνες; Γιατὶ ἡ ἀστυνομία δὲν λέγει τίποτε;»

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ:

● Πολυαγαπημένε, γλυκέ, σεμνέ, ἀθάνατε, ἀδελφέ, σύντροφε, συναγωνιστὴ Δῶρο. Μᾶς ἔφυγες καὶ εἶναι τώρα ἡ Κύπρος ὀρφανή. Ἔφυγες κι' ὀρφάνεψε ἡ ἀνθρωπιὰ κι' ἡ ἀξιοπρέπεια. Ἔφυγες κι' ὀρφάνεψε ἡ ἀνθρωπότης. Γιατὶ μέσα στὰ στήθια σου, Δῶρο, κατοικοῦσε ἀκοίμητη ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια κι' ἡ ἀνθρωπιά. Κατοικοῦσε ἀκοίμητη ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ τὸ ψωμί, γιὰ τὴν λευτεριά.

● Ὅμως, μὴν κλαῖτε τὸν Δῶρο. Μὴν κλαῖτε τοὺς ἥρωες. Μὴν κλαῖτε αὐτοὺς ποὺ πέθαναν γιὰ λευτεριά. Καλότυχος ὅποιος πεθαίνει γιὰ λευτεριά. Γιατὶ ὁ Δῶρος δὲν πέθανε. Ὁ Δῶρος νίκησε τὸν χρόνο καὶ θὰ μείνῃ εἰς τὸ πάνθεον τῆς ἀθανασίας.

● Ὁ Δῶρος τὸ ἤξερε ὅτι θὰ πεθάνῃ. Ὁ Δῶρος ἤξερε πὼς πῆρε ἕνα ἀγύριστο δρόμο. Ὁ Δῶρος ἤξερε πὼς ἔκαψε τὰ γιοφύρια πίσω του.

Ὁ Δῶρος ἤξερε πὼς καὶ νεκρὸς θὰ νικήσῃ. Ὁ Δῶρος μᾶς εἶπε:

«Θὰ ρίξω τὰ μαλιά μου πίσω
θὰ φορέσω τὸ πρόσωπο
ἀνάποδα
καὶ θὰ βγῶ στοὺς δρόμους
καὶ στὶς πλατέες
μὲ ντουφέκια, φωνές, μὲ
συνθήματα
νὰ ρεζιλέψω τοὺς ὀπαδοὺς
τοῦ συρματοπλέγματος
νὰ βάλω φωτιὰ στὴν πρεσβεία
τοῦ θανάτου...»

Ἀφῆστε τοὺς μικροὺς δολοφόνους, ἀφῆστε τους στὴν ἄθλια μοῖρα τους, κρατῆστε τὸ λάβαρο ψηλά, ἀφῆστε τους, ἀφῆστε τους νὰ λυώσουν στὴν ἀπδία τοῦ λαοῦ, ἀφῆστε τους νὰ λυώσουν στὴν περιφρόνηση. Τραβᾶτε μπροστὰ σύντροφοι. Πάντα μπροστά.

Ο ΔΩΡΟΣ

Θαρθοῦν
οἱ γελοῖοι, οἱ σοβαροί, οἱ
ἀνατολικοί,
οἱ δυτικοί, οἱ προτεστάντες,
οἱ καθολικοί,
οἱ δικοί, οἱ ὀχτροί, οἱ διαόλοι,
οἱ θεοὶ
τελοσπάντων ὅλοι ἐκεῖνοι κι
αὐτοὶ
ποὺ παίρνουν τὴ ζωὴ σὰν
καπρίτσιο
τῆς στιγμῆς.

Μὰ ἐγὼ θὰ ξαναρίξω τὰ μαλιὰ
πίσω
θὰ ξαναφορέσω τὸ ματωμένο
πρόσωπο, ἀνάποδα
καὶ θὰ βγῶ στοὺς δρόμους
καὶ στὶς πλατέες
μὲ ντουφέκια, φωνές, μὲ
συνθήματα
νὰ διεκδικήσω:

ΨΩΜΙ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

«Ἀκλόνητοι θὰ παραμείνωμε ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων. Ἡ ΕΔΕΚ ἦταν, εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ στὴν πρωτοπορεία. Ἀπόφασή μας νὰ ζοῦμε καὶ νὰ πεθαίνουμε ὄρθιοι. Νὰ προχωροῦμε καὶ νὰ πέφτουμε, νὰ πέφτουμε καὶ νὰ προχωροῦμε».

Ὁ ἀγώνας συνεχίζεται συναγωνιστὴ Δῶρο. Ἡ θυσία σου φωτίζει τὸν δρόμο τῶν νέων τῆς Κύπρου. Ἀκούραστα θὰ τὸν βαδίσουμε ὅσο δύσκολος καὶ ἂν φαίνεται. Αὐτὴ τὴν ὑπόσχεση σοῦ δίνουμε ἀντὶ γιὰ μνημόσυνο.

Σοσ. νεολαία ΕΔΕΝ

Ποιός ἦταν ὁ Δῶρος

Μικρὰ παιδιὰ σὰν εἴμαστε ἦταν ἕνα συνηθισμένο ἀγόρι σὰν ὅλα τὰ ἄλλα. Τέλειωσε τὸ ἐμπορικὸ τμῆμα τοῦ Γυμνασίου. Σχόλαζε πετοῦσε τὴν σάκκα του καὶ ἄρχιζε νὰ γράφη. Ἡ ποίηση ἦταν ἡ ζωή του. Μετὰ ἤθελε νὰ γίνη ἠθοποιὸς γιὰ νὰ προσφέρει στοὺς ἄλλους τὴ γνώση.

Ὅταν ἔβλεπε ἕνα φτωχὸ λυπόταν περισσότερο ἀπ' αὐτὸ γιὰ τὴν κατάντια του πληγωνόταν ἀφάνταστα. Δὲν μποροῦσε νὰ ἀνεχθῆ τὴν ἀδικία. Φύλαγε γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν πίκρα ποὺ τοῦ ἔδιναν οἱ γύρω του. Φώναζε γιὰ τοὺς μαύρους γιατὶ τοὺς βασανίζανε ἔλεγε ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἔχουν διαφορετικὸ χρῶμα.

Στὴν Ρόδο ὅπου σπούδαζε πῆγε μὲ τρεῖς βαλίτσες ροῦχα καὶ γύρισε μὲ μία.

—Δῶρο μου, ποὺ εἶναι τὸ παλτό σου ποὺ σοῦ ἀγοράσαμε πέρυσι;

—Πατέρα ὁ γέρο κηπουρὸς μας στὸ σχολεῖο τὸ χρειαζόταν περισσότερο ἀπὸ μένα, γιατὶ εἶναι γέρος καὶ φτωχός.

Πρόσφερε ὅτι εἶχε, ἔδινε τὸ εἶναι του σ' ὅλους. Ὁλόκληρη ἡ ζωή του ἦταν μιὰ προσφορά. Γι' αὐτὸ πρόσεφερε καὶ τὸ πιὸ πολύτιμο ποὺ εἶχε, τὰ νειάτα του, γιὰ τὴν εἰρήνη, γιὰ τὸν ἀγώνα, γιὰ τὴν σωτηρία τῆς Πατρίδας.

Οἱ μαθητές του, τὸν γνώρισαν τόσο λίγο χρονικὸ διάστημα ποὺ στάθηκε ὅμως ἀρκετὸ γιὰ νὰ καταλάβουν ποιὸς ἦταν ὁ Δῶρος, καὶ νὰ τὸν ἀγαπήσουν.

Ὅταν καμιὰ φορὰ ἦταν στενοχωρημένος οἱ μαθητὲς του λυπόντουσαν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ εἶναι ἥσυχοι γιὰ νὰ μὴν τὸν πικράνουν.

Ἦταν ἕνας ξεχωριστὸς νέος ὁ Δῶρος, δὲν ἔμοιαζε μὲ τοὺς ἄλλους. Οἱ συνομίληκοί του πήγαιναν στὶς δισκοθῆκες, καὶ στὰ διάφορα κέντρα διασκεδάσεως. Αὐτὸς προτιμοῦσε νὰ κάθεται καὶ νὰ διαβάζη ἢ νὰ ἀκούη μουσική. Ἡ μουσικὴ ἦταν ἡ ζωή του' Ἀφοῦ στὴν γυναίκα του ἔλεγε «σ' ἀγάπησα γιατὶ νοιώθεις τὴ μουσική, τὴν καταλαβαίνης. Ἕνας ποὺ ἀγαπᾶ τὴν μουσικὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἔχη εὐαίσθητη ψυχή».

Αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο σκοτώσανε οἱ πορωμένοι δολοφόνοι ποὺ γιὰ ἕνα τρύπιο δολλάριο εἶναι ἱκανοὶ νὰ πουλήσουν καὶ τὸ τομάρι τους ἀκόμα.

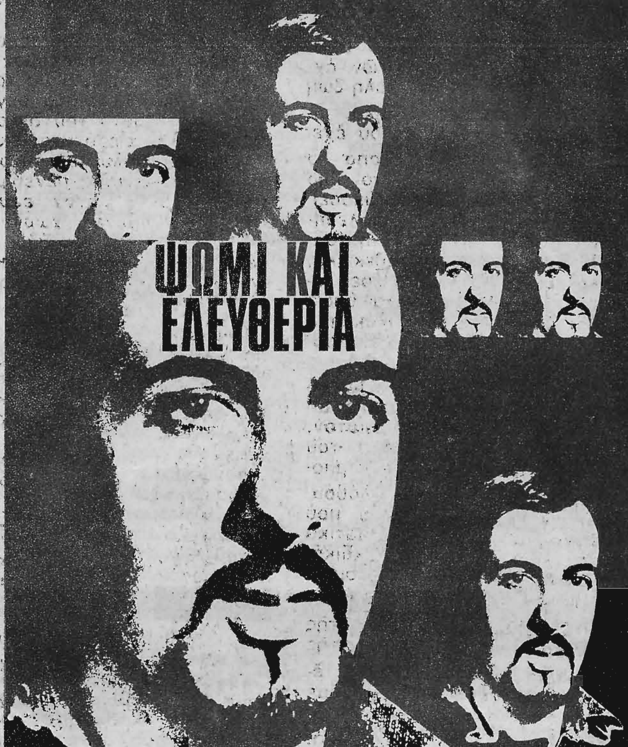
Δὲν πέτυχαν ὅμως. Γιατὶ δὲν σκότωσαν τὸν Δῶρον. Τὶ κι ἂν τοῦ πήρανε τὸ κορμί. Ἡ ψυχή του ζῆ καὶ θὰ ζῆ ἀνάμεσά μας. Γιατὶ τὸν ἥλιο δὲν μποροῦν νὰ τὸν σβήσουν. Κι ἂν ἐδῶ δὲν φαίνεται κάπου ἀλλοῦ θὰ λάμπει. Ὁ Δῶρος αὐτὴ τὴν στιγμὴ τοὺς οἰκτίρει.

Τὶ θὰ καταλάβουν ἂν μὲ σκοτώσουν ἔλεγε, ἕνας ἄλλος Δῶρος θὰ γεννηθῆ μετὰ ἀπὸ μένα. Ὅσο κινδύνευε τόσο περισσότερο ἔδινε τὸ εἶναι του. Τόσο πιὸ δυνατὸς γινόταν.

«Τὶ θὰ κερδίσουν ἂν μὲ σκοτώσουν, ὑπάρχουν τόσοι καὶ τόσοι Δῶροι».

Κέρδισαν ἀδελφούλι, κέρδισαν τὰ ἀργύρια τῆς προδοσίας, ἀλλὰ μαζὶ μ' αὐτὰ τὸ μῖσος καὶ τὴν ὀργὴ τοῦ κόσμου.

Κατάλαβα Δῶρο μου πόσο σ' ἀγαποῦσαν οἱ ἄνθρωποι, στὴν κηδεία σου. Ὅταν εἶδα νέους νὰ κλαῖνε σὰν μωρὰ μπροστά σου. Τότε ἔνοιωσα ὅτι ἦταν πραγματικὰ φίλοι σου. Γιατὶ ἦσαν εἰλικρινεῖς αὐθόρμητοι, δὲν ἦταν προσποιητοί, ὅπως ἐσὺ ἔλεγες. Τότε κατάλαβα πόσο ἀγαποῦσες τοὺς ἀνθρώπους καὶ πόσο ἐκεῖνοι ἀγαποῦσαν ἐσένα.

Ἡ ἀφίσια Δώρου Λοΐζου ποὺ τυπώθηκε γιὰ τὴ μνήμη του ἀπὸ τὴν Σοσιαλιστικὴ Νεολαία ΕΔΕΝ.

Πωλεῖται πρὸς 500 μίλς.

Τότε λιγόστεψε ὁ πόνος μου γιατὶ τὸν μοιραζόμουν μὲ τὶς χιλιάδες τοῦ κόσμου ποὺ ἦρθε νὰ κλάψη μαζί μας.

Κάποιος κύριος σιγανομουρμουροῦσε τὴν ὥρα τῆς ταφῆς.

«Γιατὶ Θεέ μου νὰ σκοτώνουν τοὺς καλοὺς καὶ νὰ μένουν τὰ καθάρματα».

Μαζὶ μὲ σένα πολλοὶ κάνουν τὴν ἴδια σκέψη φίλε μου.

Δὲν σκότωσαν ὅμως τὸν Δῶρο. Μὴν τὸν κλαῖς. Ὁ Δῶρος δὲν θέλει δάκρυα. Ὁ Δῶρος θέλει συνεχιστὲς τοῦ ἔργου του. Ὁ Δῶρος δὲν ζητᾶ ἐκδίκηση. Ὁ Δῶρος ποτὲ δὲν θὰ πεθάνει. Πάντοτε θὰ μᾶς καθοδηγῆ. «Πιστεύεις σὲ κάτι ἀπὸ τὴν στιγμὴ ποὺ ἀρχίζεις νὰ τὸ κάνεις» γράφει σ' ἕνα στίχο του.

Ἐμεῖς πιστοὶ στὶς ἰδέες Του θὰ ἀκολουθήσουμε τὰ βήματα ποὺ ὁ ἴδιος χάραξε.

ΑΘΗΝΟΥΛΛΑ ΛΟΪΖΟΥ

γυναικεια φωνη

Φίλες μου,

Ἡ γυναίκα μπορεῖ νὰ παίξει μέσα στὴν ἐξέλιξη ἑνὸς ἀγώνα, ἕνα ρόλο ἐξαιρετικὰ σημαντικό. Εἶναι καλὸ νὰ τὸ θυμίσουμε αὐτό, γιατὶ ἐπικρατεῖ στὴ χώρα μας μιὰ ὁλότελα καθυστερημένη νοοτροπία, μιὰ ξεκάθαρη ὑποτίμηση τῆς γυναίκας, ποὺ φτάνει ὡς τὴν πραγματικὴ περιφρόνηση.

Ἡ γυναίκα εἶναι ἱκανὴ νὰ φέρη σὲ πέρας τὶς πιὸ δύσκολες ἐργασίες καὶ νὰ ἀγωνίζεται στὸ πλευρὸ τῶν ἀντρῶν. Μέσα στὴ δύσκολη ζωὴ τοῦ ἀγώνα, ἡ γυναίκα εἶναι μιὰ ἀγωνίστρια ποὺ ἔχει πολλὲς ἱκανότητες, ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ φύλο της, τὸ ἴδιο ὅπως καὶ ὁ ἄντρας, μπορεῖ νὰ ἐργαστεῖ καὶ νὰ πολεμήσει .Εἶναι πιὸ ἀδύνατη, ἀλλὰ ὄχι λιγώτερο ἀνθεκτική, καὶ μπορεῖ νὰ ἐκτελέσει, ἀκριβῶς, τὸ ἴδιο καλὰ ὅπως καὶ ὁ ἄντρας, μιὰ ὁλόκληρη σειρὰ ἀπὸ ἀγωνιστικὲς προσπάθειες.

Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ γυναῖκες ἀποτελοῦν τὸ 52 τοῖς ἑκατόν, ἂν ὄχι περισσότερον, τοῦ παγκυπρίου πληθυσμοῦ μποροῦμε ἀμέσως νὰ συλλάβουμε τὸν τεράστιο ρόλο ποὺ δυναμικὰ καὶ δικαιωματικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ διεκδικήσουμε σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας.

ΕΜΕΙΣ, οἱ γυναῖκες, τῆς «γυναικείας κίνησης» τῆς Σοσιαλιστικῆς Νεολαίας, ἔχουμε χρέος νὰ σταθοῦμε στὴν πρωτοπορία.

Οἱ πρῶτες στὴν δουλειά.

Οἱ πρῶτες στὴν μόρφωση.

Οἱ πρῶτες στὴν ὑπεράσπιση τῆς χώρας μας.

Οἱ πρῶτες στὶς θυσίες.

Διευκρινίζοντας ὅτι σκοπός μας δὲν εἶναι νὰ ἐπιτεθοῦμε ἐνάντια στὸν ἄντρα ἢ νὰ κάνουμε τὴν γυναίκα νὰ πιστέψη σὲ ὁποιοδήποτε εἶδος δικῆς της ἀνωτερότητας ἀπέναντι στὸν ἄντρα καὶ νὰ μείνει ναρκισσιστικὰ ἱκανοποιημένη ἀπ' αὐτό.

Ἐπιδίωξη μας εἶναι νὰ γκρεμίσουμε τὶς προκαταλήψεις νὰ ξεκαθαρίσουμε τὶς διάφορες καταστάσεις καὶ νὰ ἀγωνιζόμαστε στὸ πλευρὸ τῶν ἀντρῶν σὰν ἴσος πρὸς ἴσον.

Γι' αὐτὸ θὰ χρειαστοῦν πραγματικὲς καὶ συγκεκριμένες προσπάθειες ἀκούραστη καθημερινὴ δουλειά, χωρὶς ἀνάσα.

Τὴ στιγμὴ ποὺ πρωταρχικὸ χρέος ἦταν ἡ ὑπεράσπιση τῆς χώρας μας ἡ νεολαία τῆς Κύπρου ἔδωσε τὸ «παρών» της· Καὶ σήμερα ἡ ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας παραμένει πρωταρχικὸ καθῆκον.

Ἡ ὑπεράσπιση τῆς χώρας δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ στηρίζεται μόνο στὴν χρησιμοποίηση τῶν ὅπλων. Ἔχουμε χρέος νὰ τὴν ὑπερασπίσουμε μὲ τὴν δουλειά μας, μὲ τὴν διαπαιδαγώγηση, μὲ τὴν διαφώτιση, μὲ τὴν πολιτικοποίηση τῆς γυναίκας.

Στὸ τομέα τῆς ὑγειονομικῆς περίθαλψης, ἡ γυναίκα μπορεῖ νὰ παίξει σημαντικὸ ρόλο σὰν νοσοκόμος ἢ καὶ σὰν γιατρός, μὲ μιὰ τρυφερότητα ἀπεριόριστα μεγαλύτερη ἀπ' αὐτὴ τοῦ ἄντρα. Αὐτὴ ἡ τρυφερότητα ἐκτιμᾶται πάρα πολὺ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ ἄντρας μένει μόνος ἀπέναντι στὸν ἑαυτό του, ἀφοπλισμένος, χωρὶς ἀνέσεις, ὑποφέροντας ἴσως ἀπὸ τρομεροὺς πόνους, καὶ ἐκτεθειμένος στοὺς χίλιους κινδύνους τοῦ πολέμου.

Μέσα στὴ δίνη τῆς Κυπριακῆς Τραγωδίας ἡ κυπρία γυναίκα ἔχει ἀναμφίβολα πάρει τὸ μερτικό της σὲ κακουχίες στερήσεις καὶ βάσανα. Καθημερινὲς εἶναι οἱ πληροφορίες γιὰ κακοποιήσεις καὶ βιασμοὺς καὶ δολοφονίες γυναικῶν ἀπὸ τὰ στρατεύματα κατοχῆς· Στὰ κατεχόμενα ἐδάφη οἱ γυναῖκες χωρίζονται ἀπὸ τοὺς ἀντράδες τους, τὰ παιδιὰ ἀπὸ τοὺς γονιούς τους.

Γι' αὐτὲς τὶς ἐγκλωβισμένες γυναῖκες ἔχουμε σήμερα τὴν ὑποχρέωση ν' ἀγωνιστοῦμε. Νὰ ἀπαιτήσουμε δυναμικὰ τὴν ἄμεση ἀπελευθέρωση τῶν ἐγκλωβισμένων καὶ τὴν πραγματικὴ προστασία ὅσων θὰ παραμείνουν στὰ κατεχόμενα ἐδάφη. Ὁ ἀγώνας εἶναι τὸ σημεῖο ποὺ πρέπει νὰ ἑνώση ὅλες τὶς φωνές μας ὡς τὴν δικαίωση μας· Ὡς τὴν Ἀξιοπρέπεια τοῦ Ἀνθρώπινου εἴδους, ὡς τὴν ἀποκατάσταση τῆς τιμῆς τῆς Κύπρου.

Ἡ θέση μας εἶναι ἐπίσης ἀνάμεσα στοὺς πρόσφυγες, ἀνάμεσα στοὺς ξεσπιτομένους, ἀνάμεσα στὰ ὀρφανὰ καὶ στὶς χῆρες, γιὰ νὰ ἑνώσουμε τὶς φωνές μας μὲ τὶς δικές τους γιὰ ἀποστρατικοποίηση τῆς Κύπρου, ἐπιστροφὴ τοῦ ἐκλελεγμένου Ἡγέτη μας, ἐπάνοδο τῶν προσφύγων στὰ σπίτια τους.

Χρειάζεται λοιπὸν νὰ ἀνασκουμπωθοῦμε, νὰ ἐπισημάνουμε ποὺ σκοντάφτουμε νὰ ὑπερνικήσουμε τὶς ἀδυναμίες καὶ νὰ προχωρήσουμε στὸ δρόμο ποὺ ἐμεῖς οἱ ἴδιες διαλέξαμε.

ΟΛΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ.

Γυναικεία Κίνηση τῆς Σοσιαλιστικῆς Νεολαίας (ΕΔΕΝ)

---

15 τοῦ Ἰούλη. Ἡ μέρα ζεστή, καλοκαιρινή· Τὰ δάχτυλα κτυποῦν μὲ δύναμη τὰ πλῆκτρα τῆς μηχανῆς. «Οὔφ τὶ ζέστη, τὶ ἀδικία νὰ δουλεύω».

Ρατ-ταττατ. Τὰ δάχτυλα σταματοῦν. Τὸ αἷμα παγώνει. Θεέ μου τὶ νάγινε; Τὸ ραδιόφωνο. Ἀνάψτε τὸ ραδιόφωνο· Ἐμβατήρια; Γιατί; Εἶναι γιορτή; Τὶ γιορτάζουμε; Τὸ θάνατο τῶν παλληκαριῶν. Καὶ ὕστερα; Ὕστερα ἐκεῖνο τὸ «ὁ Μακάριος εἶναι νεκρός». Ἀκούγεται καθαρά, θριαμβευτικά. Μαυρίλα. Ὅλα σκοτείνιασαν ξαφνικά· Τί; Σκότωσαν, σκότωσαν τὸν ἥλιο, σκότωσαν τὸ φῶς. «Ὁ στρατὸς ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία». Πῶς Θεέ μου δὲν ἔρριξες φωτιὰ νὰ κάψης τὸ σκοτάδι; Μᾶς πῆραν τὴ ζωή, μᾶς κλέψαν τὸν ἥλιο. Ἡ μάνα κλαίει. Δὲν τὴν ρωτῶ τὶ ἔχει. Ξέρω τὴν ἀπάντηση. Τὴν φοβᾶμαι τὴν ἀπάντηση· Ἦταν καλὸ τὸ παλληκάρι. Τώρα; Τώρα εἶναι νεκρό... Τὶ εἶπα; Ὄχι· Χίλιες φορὲς ὄχι. Ζοῦν. Μέσα στὴν καρδιά μας πάντα θὰ ζοῦν, γιὰ νὰ μᾶς ρωτοῦν: Γιατί; Γιατί; Γιατὶ ἀδέλφι;... Ἡ ἐξουσία συγχωρεῖ. Οἱ μαυροντυμένες μάνες, ΟΧΙ.

ΛΕΝΙΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Εἴμαστε Κύπριοι, τὸ λέμε μὲ περηφάνεια, τὸ λέμε μὲ αἴσθημα, τὸ λέμε διότι εἶναι δικαίωμά μας· Αὐτὴ ἡ γῆς εἶναι δική μας, τὸ βροντοφωνάζουμε γιὰ νὰ ἀκουστῆ σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης·

Ἐγεννήθηκα Ἀγγλίδα, ἀπὸ τότε ποὺ παντρεύτηκα μὲ Κύπριο αἰσθάνομαι καὶ νοιώθω Κυπρία. Ὅταν ἔφθασα γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Κύπρο εἶχα βρῆ ἕνα χαρούμενο καὶ εὐτυχισμένο νησί, εἶχα δῆ ἕνα περήφανο καὶ δουλευτὴ λαό.

Ἀλλὰ ὕστερα ἔφθασε ἐκείνη καταραμένη μέρα, ἡ μαύρη Δευτέρα τῆς 15ης τοῦ Ἰούλη. — αὐτὴ ἡ μέρα ποὺ δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ ὁ πρόλογος τῆς Κυπριακῆς τραγωδίας. Οἱ πραξικοπηματίες ποὺ ἀνάλαβαν τὸ προδοτικὸ ἔργο τῆς ἀνατροπῆς καὶ ὑποχρεωτικῆς ἀπομάκρυνσης τοῦ ἐκλεγμένου Προέδρου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου εἶναι οἱ πραγματικοὶ ἔνοχοι τῆς Ἐθνικῆς μας τραγωδίας, διότι ἦσαν Ἕλληνες καὶ τόλμησαν νὰ σηκώσουν τὰ ὅπλα ἐνάντια στὸ λαό τους καὶ τῆς νόμιμης κυβέρνησης. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἔνοχοι ΕΣΧΑΤΗΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ.

Ἀπὸ δῶ κα πέρα οἱ βάρβαροι ἀνάλαβαν τὴν πρωτοβουλία. Στὶς 20 τοῦ Ἰούλη οἱ Τουρκικὲς ὀρδὲς τοῦ Ἀττίλα εἰσέβαλαν στὸ νησί μας· Κατέστρεψαν τὸ νησί μας. Σκότωσαν καὶ ἀκρωτηριάσαν τοὺς συμπατριῶτες μας, ταπείνωσαν καὶ χρησιμοποίησαν τὶς γυναῖκες μας καὶ ἔδιωξαν τὸ 1)3 τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου ἀπὸ τὰ σπίτια τους.

Ἀλλὰ ἂς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι δὲν θὰ πετύχαιναν χωρὶς τοὺς μεγάλους συνενόχους, καὶ ὅλοι γνωρίζουμε ποιοὶ εἶναι αὐτοί. Ἕνας ἄνθρωπος εἰδικὰ φέρη τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν σφαγὴ τῶν ἀδελφῶν μας — τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ποτὲ δὲν θὰ ξεχαστῆ ἀπὸ τοὺς Κυπρίους — ὀνομάζεται ΚΙΣΣΙΝΓΚΕΡ.

Δὲν μπορῶ νὰ ἀγνοήσω τὸν ρόλο ποὺ ἔπαιξε καὶ ἡ χώρα μου σ' αὐτὸ τὸ δρᾶμα. Ἡ Βρεττανία φέρη καὶ αὐτὴ μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὸ τὶ συνέβη. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἐμποδίση αὐτὴ τὴν τρομερὴ ἀδικία. Εἶχε καὶ τὴν δύναμη καὶ τὸ δικαίωμα νὰ σταματήση τὴν Τουρκικὴ εἰσβολή. Ἀλλὰ ἀντὶ ὅλα αὐτὰ προτίμησε τὸν ρόλο τοῦ θεατῆ.

Ἂς τὸ μάθουν ὅμως οἱ διάφοροι Κίσσιγκερ, Φὸρντ, Ἐτζεβὶτ καὶ Οὐΐλσων, καὶ ὅλοι οἱ ὅμοιοί τους ὅτι αὐτὸ τὸ δράμα μας δὲν ἔχει ἀκόμη τελιώση. Δὲν πρόκειται νὰ ἀφήσωμε τὴν πατρίδα μας στὰ χέρια τῶν δολοφόνων. Θὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ νὰ πάρωμε πίσω αὐτὸ ποὺ μᾶς ἀνήκει.

Χιλιάδες ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν μας ἔδωσαν τὴν ζωή τους — θὰ ἀφείσωμε τὴν θυσία τους νὰ πάη χαμένη; — ΟΧΙ — ἔκαμαν τὴν ὑπέρτατη θυσία γιὰ μᾶς. Τώρα καὶ μεῖς πρέπει ἂν χρειαστῆ νὰ κάνωμε περισσότερες θυσίες γιὰ ὅλους αὐτοὺς ποὺ ἔδωσαν τὴν ζωή τους ἀγωνιζόμενοι διὰ τὴν Δημοκρατίαν καὶ τὴν Κύπρον·

ΜΠΕΤΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

αφιερωμα στο Δωρο Λοΐζου

μαθητικοι αντιλαλοι

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ

«Θὰ ρίξω τὰ μαλλιά μου πίσω·..» σὲ παλιὰ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδος — Σάββατο 31 Αὐγούστου 1974. Μιὰ μέρα πρὶν πληρωμένοι δολοφόνοι σκότωναν τὸν λεβέντη, τὸν ἄξιο, τὸν δημοκράτη, τὸν ἄνθρωπο. Αἷμα ἑλληνικὸ χύθηκε τὸ ἴδιο αἷμα ποὺ χύνη κάθε Ἕλληνας. Διαφορετικὸ ὅμως γιὰ τοὺς φασίστες· Δὲν ἦταν Ἑλληνικὸ τὸ αἷμα τοῦ Δώρου γι᾽ αὐτούς, διότι ὁ Δῶρος ἦταν δημοκράτης ἦταν φιλελεύθερος.

Πολλοὶ Δῶροι Λοΐζου σκοτώθηκαν. Πολλὰ «σκυλιά», «ἀνθέλληνες, ἔπεσαν γιὰ τὴν δημοκρατία. Δὲν ἔχυναν αἷμα οἱ λεβέντες αὐτοὶ διότι ἦσαν «σκυλιά». Τοὺς ἄφησαν νὰ βρωμίσουν, ἢ τοὺς θάψαν ζωντανούς, γιατὶ τοὺς πολέμησαν, γιατὶ κτύπησαν τὸν φασισμό, τὴν δικτατορία. Καὶ οἱ ἄλλοι τὰ ἀδέλφια μας — τὰ Κυπριόπουλα — ποὺ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῶν ὅπλων πολεμοῦσαν τὰ ἀδέρφια τους — Φαντάροι τὰ αἰώνια θύματα ἀρωστημένων ἐγκεφάλων καὶ ἰδεῶν — καὶ γι᾽ αὐτοὺς πρέπει νὰ ζητήσουμε, νὰ ἀπαιτήσουμε ἐξηγήσεις ἀπὸ τὴν «κυβέρνηση ἐθνικῆς σωτηρίας». Πολλὰ ἀδέλφια σκοτώθηκαν, παλλὰ ὄνειρα.·. τόσα ὄμορφα ὄνειρα ἀφανίστηκαν.

«Ἦταν ἥρωας ὁ γιός σου. Πρέπει νὰ εἶσαι περήφανος γι᾽ αὐτόν». Ἔτσι εἶπαν στὸν πατέρα του γιὰ τὸν σκοτωμένο ἀδελφό· «Ἦταν ἥρωας ὁ γιός σου. Πληγώθηκε ἀλλὰ ἔμεινε στὴν θέση του πολεμώντας μέχρι τέλους ἐναντίον τῶν Τούρκων. Νεκρὸς ὁ ἀδελφός... νεκρὸς ὁ λεβέντης μας..· νεκρός. Δὲν μπορεῖς ξεσπᾶς... Ξεσπᾶ γιὰ τὸν ἀδικοσκοτωμένο του μονογιό· «Πολεμήσαμε τὸ 1821 γιὰ τὴν Λευτεριά, τὸ 1955 πάλι γιὰ τὴν Λευτεριά· Ἀλλὰ τώρα γιατί; Γιατὶ πολεμήσαμε τώρα; Γιατὶ σκοτώθηκε ὁ γιός μου;

Ἡ ζωὴ συνεχίζεται. Πάντα ἔτσι εἶναι... ἡ ζωὴ συνεχίζεται. Σέρνομαι τὰ βήματα ἀνάμεσα στὰ συντρίμαι καὶ τοὺς σταυρούς. Ὀρθώνουμε τὸ ἀνάστημα καὶ προχωροῦμε. Χαμογελοῦμε γιὰ νὰ κρύψωμε τὰ ἐρείπια ποὺ εἶναι μέσα μας· Χαμογελοῦμε γιὰ νὰ κρατηθοῦμε... γιὰ νὰ μὴν πέσωμε·

Δὲν ξεχνοῦμε φίλε... Δὲν ξεχνοῦμε ἀδέλφια... Δὲν ξεχνοῦμε Κυπριόπουλα. Ἡ θύμιση σας φωλιάζη γιὰ πάντα στὴν ψυχή μας· Ἐμεῖς οἱ νέοι δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε·.. Δὲν ξεχνοῦμε.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ ΜΑΘΗΤΗΣ

ΣΤΟΝ ΝΕΚΡΟ ΑΔΕΛΦΟ

«Πόση ὥρα θέλουμε ἀκόμα;»

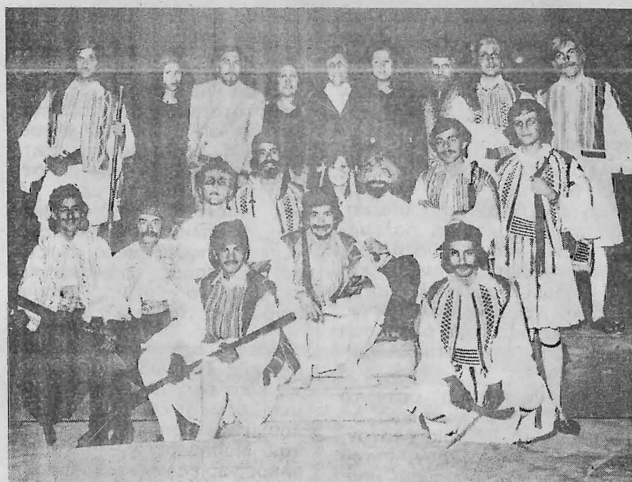
«Δεκαπέντε λεπτά».

«Μὰ δὲ βαρέθηκε ἐπὶ τέλους νὰ μᾶς ζαλίζει; Πῶς δὲν περνᾶ ἡ ὥρα σήμερα;»

Συνηθισμένος διάλογος. Σὲ κάθε τάξη, ὁποιουδήποτε σχολείου σ᾽ ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Συνηθισμένο ὁ διάλογος καὶ στὴν τάξη μας. Μόνο σὰν δίδασκε Ἐκεῖνος κανεὶς δὲ νοιαζότανε νὰ μάθει τὴν ὥρα. Μονάχα τότε τὰ πρόσωπα ὅλων λάμπανε κι ὅλοι μας τολμούσαμε νὰ ἐκφράσουμε κάθε μας σκέψη, ἀκόμα καὶ τὴν πιὸ κρυφή μας ἀμφιβολία χωρὶς φόβο ἢ ντροπή. Ξέραμε ὅτι μᾶς ἀντιμετώπιζε σὰν ἴσο πρὸς ἴσο, ξέραμε πὼς τὸ κάθε τὶ ποὺ θὰ λέγαμε θὰ τὸ λογάριαζε, θὰ τὸ συζητοῦσε μαζί μας καὶ θὰ μᾶς ἄφηνε μοναχούς μας νὰ κρίνουμε ἂν ἦταν λάθος ἢ σωστό. Μονάχα τότε νοιώθαμε τὴν ἀξιοπρέπεια τῆς ἐλευθερίας, τῆς τόσο σπάνιας μέσα στὰ στενὰ σχολικὰ πλαίσια.

Τὸ ξέραμε πὼς εἴχαμε κοντά μας κάποιον διαβασμένο, σπουδασμένο, μεγαλύτερο ἀπὸ μᾶς καὶ πολὺ ἀνώτερο μας στὴ σκέψη, γι᾽ αὐτὸ κι ὁ σεβασμός μας γιὰ Κεῖνον ἦταν ἀπέραντος. Κι ὅμως παράλληλα τὸν νοιώθαμε δικό μας, σὰν ἕνα ἀπὸ μᾶς, σὰν τὸν καλύτερο μας φίλο, σὰν τὸ μεγαλύτερο μας ἀδερφό. Ποτέ του δὲ χρειάστηκε νὰ θυμώσει γιὰ νὰ ἐπιβάλει τὴν τάξη καὶ τὴν ἡσυχία. Τὸ πρόσωπο του ἦταν πάντα ἤρεμο καὶ γαλήνιο. Ὅλοι κρεμόμασταν ἀπὸ τὸ στόμα Του, τὴν κάθε Του λέξη, τὸ κάθε Του χαμόγελο. Τὸν ἀγαπούσαμε καὶ μᾶς ἀγαποῦσε. Τὸν νοιώθαμε καὶ μᾶς ἔνοιωθε. Τὸν καταλαβαίναμε καὶ μᾶς καταλάβαινε. Ὁ Δῶρος δὲν ἦτανε γιὰ μᾶς μόνο ἕνας Δάσκαλος, οὔτε ἁπλῶς ἕνας συνάνθρωπος. Ὁ Δῶρος ἦτανε ἕνα σύμβολό, κάτι ποὺ ὅλοι μας ψάχνουμε νὰ βροῦμε γιὰ νὰ θεμελιώσουμε πάνω του τὰ ἰδανικὰ καὶ τὰ πιστεύω μας. Ὁ χαμός Του γκρέμισε ὅλα μας τὰ ὄνειρα, μάτωσε τὰ ἰδανικά μας, μὰ δὲν τὰ σκότωσε. Οἱ ρίζες τους εἶναι πολὺ βαθειές, πολὺ στέρεες γιὰ νὰ λυγίσουνε. Ἀντέχουνε καὶ θ᾽ ἀντέχουνε γιὰ πάντα γιατὶ ὁ Δῶρος δὲν πέθανε. Πάντα θὰ ζεῖ καὶ θὰ μᾶς ὁδηγεῖ θριαμβευτὴς στὸ δύσκολο δρόμο ποὺ ὁ ἴδιος χάραξε. Πάντα θὰ εἶναι πλάϊ μας γιὰ νὰ μᾶς δίνει δύναμη καὶ κουράγιο νὰ συνεχίσουμε τὸν Ἀγῶνα του. Καὶ θὰ τὸν συνεχίσουμε! Ἂς μάθουν οἱ προδότες πὼς ὅσοι θυσιαστήκανε στὸ βωμὸ τῆς Δημοκρατίας καὶ γινήκανε ἥρωες σὰν τὸ ΔΩΡΟ, δὲν χάθηκαν ἄδικα, ἀλλὰ δυνάμωσαν ὁλωνῶν μας τὸν πόθο γιὰ ΛΕΥΤΕΡΙΑ. Κ᾽ οἱ ἄφρονες ποὺ κρύβονται πίσω ἀπὸ τὰ ἄνανδρα ἐγκλήματά τους πρέπει νὰ ξέρουν πὼς δὲ μᾶς φοβίζουν γιατὶ τὴ σκέψη μας τὴν τρέφει τὸ δίκιο καὶ ἡ προσπάθεια μας γίνεται ἀγώνας καὶ νίκη.

Τὸ ξέρω φίλε μου πὼς στὰ μάτια σου βλέπεις ἀκόμα πεντακάθαρα τὴ μορφή Του. Τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου θὰ τὴ ξεθωριάσει λίγο, θὰ σοῦ ἀπαλύνει τὴν πληγή. Τὸ ξέρω πὼς στ᾽ αὐτιά σου ἀντηχεῖ ἡ ζεστὴ βαθειὰ φωνή του. Σὲ λίγο κι αὐτὴ θὰ γίνει βραχνή, μακρυνή. Μὰ δὲ θὰ σβύσει πάντα θὰ τὴν ἀκοῦς νὰ σοῦ μιλᾶ γιὰ τὸ δίκιο, νὰ

Ἀπὸ τὴν προσφορὰ τοῦ Δώρου δασκάλου στὴν Τέχνη
Ὁ Δῶρος μαζὶ μὲ τοὺς μαθητές του ὅταν ἀνέβασαν τὸν «Καποδίστρια» στὴν Ἀγγλικὴ Σχολὴ Λευκωσίας.

αφιερωμα στο Δωρο Λοϊζου

μαθητικοι αντιλαλοι

σοῦ τραγουδᾶ τὴ Λευτεριά. Ναί, πάντα θὰ Τὸν βλέπεις ὁλόρθο μπροστά σου ν' ἀγωνίζεται γιὰ σένα, γιὰ μένα, γιὰ ὅλους μας. Ὅ,τι καὶ νὰ συμβεῖ ὅ,τι καὶ νὰ προσπαθήσουνε νὰ σοῦ κάνουνε. Ἐσὺ πάλι θὰ Τὸν βλέπεις. Πάντα.

Τὰ μάτια σου ἴσως θολώνουν, μαθητή Του, μαθήτρια Του, φίλε Του, συναγωνιστή Του. Ὄχι γιατὶ πέθανε, ἀλλὰ γιατὶ νὰ μὴ ζήσει. Οἱ ἀναμνήσεις ποὺ μᾶς ἄφησε ὅμως εἶναι τόσο ζωντανές, τόσο καθάριες, ποὺ τὸ δάκρυο μας γίνεται τὸ σπαθὶ ἑνὸς ἀγώνα, γιὰ νὰ μάθει ὁ κόσμος ὅλος, ἀκόμα κ' οἱ κατοπινοὶ — ποὺ θὰ τὸν ξέρουν μόνο ἀπὸ φωτογραφίες — πῶς ὁ Δῶρος πολέμησε γιὰ «ὅλου τοῦ κόσμου τὸ ψωμί, τὸ φῶς καὶ τὸ τραγούδι».

ΡΕΝΑ.

ΥΠΟΣΧΕΣΗ

Κύπρος. Αὔγουστος τοῦ '74. Ὅλοι γύρω ἀπὸ τὸ ράδιο. Ἀγωνία. Θἄχει ἄραγε κανένα μήνυμα καὶ γιὰ μᾶς σήμερα; Ζοῦν ἢ πέθαναν; Τίποτε. Κανένα μήνυμα. Ὀνόματα πολλά. Κάθε λογῆς ὀνόματα. Συνηθισμένα καὶ παράξενα. Οὔτε σήμερα δὲν εἶπε τίποτε. Αὔριο ὅμως. Αὔριο πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ τὸ πεῖ· Δὲν γίνεται ἀλλοιῶς· Κι ὅμως γίνεται. Καὶ περνᾶ καὶ τὸ αὔριο. Πολλὰ τὰ ὀνόματα. Κι ὅμως δὲν εἶναι μέσα. Οὔτε αὔριο, οὔτε μεθαύριο. Καὶ ξαφνικά, ἐνῶ τὸ αἴσθημα τῆς ἀναμονῆς ἀποκορυφώνεται, μιὰ ἀναλαμπὴ φωτίζει τὸ πρόσωπο. Ναί, αὐτοὶ εἶναι! Τοὺς εἶπε:

«Ἡ Κ.Π. πληροφορεῖ τοὺς γονεῖς της ὅτι εἶναι καλὰ καὶ βρίσκεται ἐγκλωβισμένη στὸ Ριζοκάρπασο, ὁ δὲ ἀδελφός της εἶναι αἰχμάλωτος στὴν Τουρκία».

Τὸ πρόσωπο σκοτεινιάζει ἀπότομα. Καλά.. ἐγκλωβισμένη.... αἰχμάλωτος.. Τουρκία.. καλά. καλά.. Τ' αὐτιὰ βουΐζουν Τὸν κατάλογο. Τί ἀριθμὸς ἦτανε; Δὲν θ' ἀκούσαμε καλά· Τὸ εἶπε ἄλλωστε τόσο βιαστικά, σὰ νἄτανε κάτι ἁπλό, γνωστό, συνηθισμένο· Πρὶν προλάβουμε νὰ συνέλθουμε ἀπὸ τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος. Σίγουρα. Σίγουρα δὲν θ' ἀκούσαμε καλά. Ὁπωσδήποτε εἶπε τὴ λέξη «καλά». Τὰ ἄλλα θὰ ἦταν γιὰ τοὺς ἑπόμενους. Γρήγορα στὸν Ἐρυθρὸ Σταυρό. Τρέχουμε στὸν Ἐρυθρὸ Σταυρό. Ζητοῦμε τὸν κατάλογο. Στὴ θέση τῆς καρδιᾶς τώρα ὑπάρχει τούμπανο. Μᾶς δίνουν τὸν κατάλογο. Τὸ τούμπανο γίνεται γκραγκάσα· Καὶ ξαφνικά, τίποτε· Σιωπὴ ἀπελπισίας. Τὰ γόνατα κόβονται. Τὰ μάγουλα χλωμιάζουν, ἀσπρίζουν. Τὰ μάτια θολώνουν, βουρκώνουν. Πιστέψαμε γιὰ λίγα λεπτὰ σὲ μιὰ ψευδαίσθηση. Ξεγελάσαμε τὸν ἑαυτό μας. Καλὰ εἴχαμε ἀκούσει στὴν ἀρχή...

Καὶ τώρα τί γίνεται; Δάκρυα. Ὥσπου στὸ τέλος τὰ μάτια στερεύουνε· Κι' ἡ ζωὴ συνεχίζεται. Κι ὅλο κάνουνε νέες μηχανές, καὶ πᾶνε στὸ φεγγάρι, κι ἀφανίζουνε καὶ κάτι «μικρούς» γιὰ νὰ λύσουνε τὰ προβλήματα τους πιὸ εὔκολα. Οἱ πολλοὶ συλλογισμοὶ κουράζουν τὸ μυαλό, φέρνουνε πονοκεφάλους.. Κι ὅλοι οἱ ἄλλοι, παρακολουθοῦνε σὰν συνεμιά Τώρα βρήκανε καὶ θέμα νὰ συζητοῦνε γιὰ νὰ περνᾶ ἡ ὥρα. Προβληματίζανται λίγο, λένε ἰδέες, προτείνουν λύσεις ἀδύνατες νὰ ἐφαρμοστοῦν, μπορεῖ κι ὅλας μέσα — μέσα νὰ μελαγχολοῦν (ὅπως κι ἐμεῖς σὰν βλέπαμε τὸν «Ἄγνωστο Πόλεμο»), γι αὐτὸ κι ἀλλάζουν «Θέμα», γιὰ νὰ ποῦνε καὶ κάτι «πιὸ εὐχάριστο». Καὶ λένε γιὰ τὸ νέο ἔργο στὸ σινεμά, καὶ τρῶνε, καὶ χορεύουνε, καὶ τραγουδοῦνε, καὶ διασκεδάζουν. Κ' ἴσως τὴν ἄλλη μέρα νὰ μᾶς ξανασκεφτοῦν γιὰ λίγο, νὰ μᾶς στείλουν καὶ λίγα φάρμακα γιὰ νὰ δείξουν στοὺς ἄλλους πόσο εἶναι μεγαλόκαρδοι, ὥσπου νὰ βρεθοῦν «καινούργια θέματα» καὶ νὰ παραμεριστοῦμε ἀπὸ τὴ διεθνῆ ἐπικαιρότητα.

Τὸ ράδιο συνεχίζει νὰ μιλᾶ. Ἦρθε ἡ ὥρα τῶν νέων. «Τὸ σύνολο τῆς Ἀμερικανικῆς εἰσφορᾶς στὸ ταμεῖο ἐκτοπισθέντων φτάνει τὰ ἔξη ἑκατομμύρια δολλάρια·» Τ' ἀκοῦς Μάνα; Πρέπει νὰ χαροῦμε, νὰ χαμογελάσουμε. Δὲν μᾶς ἀφήνουν ἔτσι. Μᾶς βοηθᾶνε κι ὅλας.. Μὰ ἡ μάνα δὲ χαίρεται, δὲ χαμογελᾶ. Τὸ πρόσωπό της σκοτεινιάζει ὅλο καὶ περισσότερο. Ἡ ἔκφραση γίνεται σκληρή, τὰ κοκκινισμένα μάτια γεμίζουν φρίκη καὶ ἀηδία. «Ἐμεῖς δὲν θέλουμε τὰ δολλάρια τους τὰ κολλαριστά. Ἐμεῖς τὰ ΠΑΙΔΙΑ μας θέλουμε. Τὰ σπίτια μας, τὰ περβόλια μας, τὰ ἀρνιά μας»· Θυμᾶσαι Μάνα; Θυμᾶσαι μιὰ Κυριακὴ στὶς 14 τοῦ Ἰούλη, κι' ἄλλες πολὲς Κυριακὲς πρίν, ποὺ ἄρμεγες τὰ ἀρνιὰ καὶ μᾶς ἔφερνες τὸ γάλα φρέσκο — φρέσκο; Θυμᾶσαι ἐκείνη τὴν πορτοκαλιὰ πόσο μεγάλα πορτοκάλια σοῦ ἔδινε; Ἦταν τὰ πιὸ ζουμερὰ σ' ὅλο τὸ χωριό! ΘΥΜΑΤΑΙ ἡ Μάνα. Θυμᾶται, καὶ ὑπόσχεται νὰ μὴν ξαναφήσει πιὰ κανένα Νικόλαο νὰ ξανάρθει. Γιατὶ ξέρει ἡ Μάνα. Ξέρει τὶ σημαίνει συμφορὰ κι ἀπελπισία καὶ πόνος καὶ δυστυχία. Ξέρει καὶ δὲν θέλει ν' ἀφήσει τοὺς κατοπινοὺς νὰ τὸ μάθουν. Τοὺς τὸ ὑπόσχεται.

ΡΕΑ

ΔΕΝ ΞΕΧΝΟΥΜΕ

Σήμερα εἶχα τὴν ἰδέα νὰ διαβάσω μιὰ φασιστικὴ ἐφημερίδα. Ἔτσι, γιὰ νὰ δῶ τί λέει. Ἢ μᾶλλον γιὰ νὰ λύσω μιὰ ἀπορία μου: μέχρι ποιὸ σημεῖο μπορεῖ νὰ τυφλωθεῖ μιὰ μερίδα ἀνθρώπων ποὺ ξεγελοῦν ἀκόμα καὶ τὸν ἴδιο τους τὸν ἑαυτὸ στὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἁπλῆς, καθαρῆς, ὁλοφάνερης πραγματικότητας. Ἡ ἀπορία μου ἔχει λυθεῖ· Καὶ μὲ τὸ παραπάνω μάλιατα. Μόνο ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ γράψω στὸ χαρτὶ τὰ συμπεράσματα μου. Νοιώθω ἀνίκανη νὰ καθορίσω τὸ ἐπίπεδο ἑνὸς τέτοιου καταντήματος γιατὶ εἶναι κάι ποὺ ξεπερνᾶ κάθε ὅριο φαντασίας.

Καὶ γράφουν: «ΟΙ ΑΣΥΔΟΤΟΙ ὀπαδοὶ τοῦ ἐκπτώτου Προέδρου εἰς Χλώρακαν συνεχίζουν καθημερινῶς τὰς προκλήσεις των εἰς βάρος ἀγωνιστῶν, δημιουργοῦντες κινδύνους νέων σοβαρῶν ἐπεισοδίων. Συγκεκριμένως, τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Κυριακῆς κομμουνισταὶ — Λυσσαρικοὶ καὶ πρώην μέλη τοῦ κακοφήμου ἐπικουρικοῦ σώματος ἐπεδίδοντο εἰς τὴν ἀναγραφὴν συνθημάτων ὑπὲρ τοῦ πρώην Προέδρου»· Μιλοῦν. Μιλοῦν γιὰ «προκλήσεις», ἀποκαλῶντας ἔτσι τὴν ἀναγραφὴ συνθημάτων ὑπὲρ τοῦ ἐκλελεγμένου Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας. Μάλιστα. Αὐτοὶ ποὺ δολοφονοῦν ἐν ψυχρῷ, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ διαφωνοῦν — γιὰ νὰ σπάσουν καὶ λίγο τὴ μονοτονία — ἀποκαλοῦν τὸ γράψιμο «προκλήσεις». Καὶ μᾶς τονίζουν: «δημιουργοῦντες κινδύνους νέων σοβαρῶν ἐπεισοδίων»· Μᾶς τὸ λένε δηλαδὴ ὅτι εἶναι «εὐερέθιστοι» καὶ μᾶς συμβουλεύουν νὰ προσέχουμε. Νὰ προσέχουμε νὰ μὴν τοὺς θυμώνουμε. Μᾶς τὸ ὑπενθυμίζουν μάλιστα, σὲ περίπτωση ποὺ τὸ ξεχάσαμε, ὅτι σὰν οἱ «κύριοι» αὐτοὶ θυμώσουν, δὲν φωνάζουνε, οὔτε μαλλώνουνε. Μόνο παίρνουνε τὰ καλασνίκωφ καὶ σκοτώνουνε. Ἔτσι ἐκφράζουν καλύτερα τὰ ἰδανικὰ καὶ τὰ πιστεύω τους. Μᾶς δείχνουν καὶ τὶς «πρακτικὲς μεθόδους» τοῦ Εὐαγγελίου τους. Παρουσιάζουν περισσότερο «δυναμισμό», δίνουν περισσότερη ἔμφαση καὶ δημοσιότητα στὶς ἰδέες τους. Καὶ μᾶς προειδοποιοῦν κι ὅλας· Μὴν ποῦμε πὼς δὲν τὸ ξέραμε. Περιττεύει κύριοι. Σᾶς ξέρουμε καλά. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μπαίνετε στὰν κόπο νὰ διαλαλεῖτε τὰ κατορθώματα καὶ τὶς ἀπειλές σας· Σᾶς μάθαμε πιά.

Μπορεῖ μεταξύ σας νὰ πανηγυρίζετε γιὰ τὰ ἔργα σας. Μπορεῖ νὰ κάνετε ὅ,τι θέλετε γιατὶ ἡ Κυβέρνηση σᾶς ἀφήνει ἐλεύθερο τὸ πεδίο δράσης, χωρὶς νὰ λαμβάνει κανένα μέτρο. Χωρὶς νὰ συλλαμβάνει ἐνόχους, κι οὔτε κἂν ὑπόπτους, γιὰ τὰ ἐγκλήματα σας. Ἀφήνοντας ἕνα Δῶρο Λοΐ.ου ν' ἀγωνίζεται ἀπελπισμένα νὰ βρεῖ δικαίωση χωρὶς νὰ καταλήγει πουθενά. Πανηγυρίστε τὸ θρίαμβο σας, κύριοι. Ἕνα ὅμως νὰ θυμᾶστε: ὁ λαός μας εἶναι βασανισμένος, γι' αὐτὸ καὶ μπορεῖ νὰ σᾶς ὑπομένει γ ι ὰ τ ὴ ν ὥ ρ α. Μὰ δὲν ἀντέχει νὰ σᾶς ὑπομένει γιὰ πολὺ ἀκόμα· Σύντομα θὰ σηκώσει τὸ κεφάλι ψηλά, γιὰ νὰ διεκδικήσει «Ψωμὶ καὶ Ἐλευθερία». Τὴ σκέψη του τὴν τρέφει τὸ δίκηο, γι' αὐτὸ κ' ἡ προσπάθεια του θὰ γίνει Ἀγώνας καὶ Νίκη. Καὶ σᾶς, δὲ θὰ σᾶς ξεχάσει. Οἱ κολασμένες σας μορφὲς πλανοῦνται στὸ μυαλό του ἀσταμάτητα. Καὶ θὰ ζητήσει ἐκδίκηση· Γιατὶ θὰ εἶστε γιὰ πάντα χαραγμένοι στὴ μνήμη του σὰν οἱ φασίσες ποὺ πρόδωσαν καὶ πούλησαν τὰ Ἱερὰ Χώματα μας.

ΕΙΡΗΝΗ

αφιερωμα στο Δωρο Λοΐζου

τεχνες

«Ὑπάρχουν μερικοὶ ἄνθρωποι τόσο ἀδύνατοι ποὺ νομίζεις πὼς θὰ τοὺς πάρει ὁ ἄνεμος. Κι' ὅμως τὶς περισσότερες φορὲς αὐτοὶ διευθύνουν τὸν ἄνεμο».

«Θὰ συλλάβω κάποτε τὴ μορφὴ τῆς
(ἄνοιξης
θὰ τρυπήσω κάποτε τὸν ἄνεμο»

Τοῦτες οἱ κουβέντες βρίσκονται σ' ἐλάχιστη ἀπόσταση χρόνου στὰ πρωτολειακὰ κείμενα τοῦ μόλις δεκαοκτὼ χρόνων Δώρου Λοΐζου. Σ' ἐλάχιστη ἀπόσταση χρόνου κεῖνο τὸ ἀόριστο «μερικοὶ ἄνθρωποι» τὸ μετάφερε ἀποφασιστικὰ στὸν ἑαυτό του «θὰ τρυπήσω..» Στὸν προθάλαμο τῆς ζωῆς του (δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμα τὸ Γυμνάσιο) πῆρε κιόλας τὴ μεγάλη ἀπόφαση σηκώνοντας ὅλο τὸ βάρος της, ἀλλὰ ξεκαθάρισε καὶ τοὺς στόχους του. Ἀγώνας ἀπὸ τὴ μιὰ γιὰ κατάκτηση τῆς «μορφῆς τῆς ἄνοιξης», της ὀμορφιᾶς, μέσα ἀπὸ τὴν τέχνη, ἀγώνας ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ κονταροχτύπημα μὲ τὸν ἄνεμο τῆς ἐποχῆς μας, τὴ σκλαβιά, τὴν τυραννία, τὴν καταπίεση, τὴν ὑποκρισία τὴν ἄρνηση τοῦ ἀνθρώπου. Ἔχουμε κιόλας μπροστά μας τὸ Δῶρο τὸν ποιητή, τὸν ἀγωνιστὴ καὶ τὸν ἄνθρωπο ἢ καλύτερα ἔχουμε μπροστά μας τὴν πίστη καὶ τὴν θέληση γιὰ τοῦτο. Ἡ πίστη του αὐτὴ τὸν ἀκολούθησε παντοῦ ὅπου βρέθηκε, ὅπου στάθηκε, στὴ ζωή του καὶ στ' ὄνειρο. Τὴ θέληση του αὐτὴ τὴν πραγμάτωσε στὸ κάθε συναπάντημα του μ' ἄνθρωπο, στὸ κάθε συναπάντημα μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ στὸ κάθε συναπάντημα του μὲ τὸν ἄνεμο χωρὶς ταλαντεύσεις καὶ χωριὸ ζυγιάσματα. Τὸν ἀγῶνα του τὸν ἅπλωσε κεῖ ποὺ πέρασε κι ἐκεῖ ποὺ δὲν πέρασε, στὴν Ἑλλάάδα καὶ στὴν Ἀμερικὴ ποὺ ἔζησε, στὸ Βιετνὰμ καὶ στὴ Χιλὴ ποὺ δὲν ἔζησε, στὴν Κύπρο ποὺ τὴν ἔζησε καὶ τὸν ἔζησε.

Τὸν ἀγώνα του τὸν μεταφύτεψε στοὺς συμφοιτητὲς καὶ στοὺς φίλους του, στοὺς μαθητές του μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν τάξη, στοὺς ἀναγνῶστες του τοὺς τωρινοὺς καὶ τοὺς μελλούμενους. Τὸν ἀγῶνα του τὸν τέντωσε ὡς τ' ἀκρότατα σύνορα τῆς παλληκαριᾶς. Μπορεῖ «τὴ μορφὴ τῆς ἄνοιξης» νὰ μὴ τὴν ἔχει συλλάβει ἢ νὰ μὴν πρόλαβε νὰ τὴν συλλάβει, ὅμως στὸν ἄνεμο ἄνοιξε πολλὲς τρύπες καὶ πιὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς, ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἂν θὰ μεταστραφεῖ πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση κι ἂν κάποτε ὁ ἄνεμος θὰ γίνει παρελθόν. Ὁ Δῶρος ἁπλᾶ, ὡς ἦταν ἁπλὸς ἐκεῖνος μᾶς ἔδειξε τὸ δρόμο.

Ἐγώ, συντρόφια μου,
δὲν κατέχω πολλὰ πράγματα.
Εἶμαι σκεδὸν ἀγράμματος.
Ἀνοίγω τὴ καρδιά μου
καὶ περνᾶ ὁ ἥλιος ὁ κόσμος ὁ Θεὸς
καὶ μεθυσμένος ἀπὸ πολλὴ ἀγάπη καὶ
(φῶς
τραγουδῶ τραγουδῶ τραγουδῶ
γιὰ νὰ κρατήσω ἄσπιλο κι ἀκέραιο
τὸν προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴ μοναξιὰ νὰ φοβᾶσαι καὶ τὸ θάνατο
μὰ μὴν ἀρνηθῆς ποτὲ τὸ αἷμα σου,
(ὅσο ζεστὸ
ὅσο σκοτεινὸ
ὅσο πρωτόγονο
κι' ἂν εἶναι
Τὸ αἷμα εὔκολα γίνεται φῶς
Ὁ θάνατος ποτὲ
Μάζευε, μάζευε, ἀναμνήσεις, φωνὲς
(κι αἰσθήματα
Δύσκολος ὁ δρόμος. Ἡ ἔρημος
(ἀδέκαστη
Ὅσοι κυτάζουν πίσω, πετρώνουνε
Ὅσοι κυτάζουν μπροστά, ματώνουνε.
Κι ὅμως
μιὰ μέρα θὰ μετρήσω τὸ βάρος μου
στὴ ζυγαριὰ τοῦ Ἥλιου
Καὶ ὁ δείχτης θὰ δείξη, ἰσομέρεια
Ἄς μοῦ συγχωρεθεῖ ποὺ ἔζησα, ἔτσι
(ἀμέτοχος
Μὰ εἶχα φωτιὰ μέσα μου καὶ σημάδι
(στὸ μέτωπο
Ἤμουν καὶ δὲν ἤμουν. Κι ὅμως σᾶς
(ἀγάπησα
Εἶχα φωτιὰ μέσα μου καὶ σημάδι στὸ
(μέτωπο
Ὁ Θεὸς ἂς διασκεδάση τὸ πάθος μου
(γιὰ τὸν κόσμο
ὅτι πολὺ τὸ φῶς μέσα μου, κι ἡ καρδιά
(μου ἀπέραντη.

«Ἦταν πρωῒ τ' Αὐγούστου κοντὰ στὴ ροδαυγή... σκοτώσαν οἱ ἐχθροί μας τὸ γελαστὸ παιδί...»

Οἱ ἐχθροί μας; Οἱ δικοί μας; Σίγουρα πάντως οἱ φασίστες. Ὅλα ταιριάζουν μὲ τοὺς στίχους τοῦ Ἰρλαντέζου Μπέρτραν Μπήαν, τοὺς στίχους ποὺ σιγοτραγουδοῦσε ὁ Δῶρος (κατὰ τὴ μαρτυρία τῆς γυναίκας του) κεῖνο τὸ πρωΐ, βαδίζοντας ἀνύποπτα πρὸς τὸ θάνατο. Ὅλα ταιριάζουν μὲ τοὺς στίχους αὐτούς. Μόνο ποὺ ὁ Δῶρος δὲν ἦταν «γελαστὸ παιδί», γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ γελᾶ αὐτὸς ποὺ κουβαλοῦσε μέσα του καὶ στὴν κάθε στιγμή του, ὅλου τοῦ κόσμου τὰ προβλήματα κι ὅλου τοῦ κόσμου τὴν ἀγωνία, γιατὶ δὲν εἶχε καιρὸ νὰ γελᾶ μετὰ τὶς δεκαπέντε τοῦ Ἰούλη. Σιγοτραγουδοῦσε μόνο τὸ σπαραχτικὸ τραγούδι, βαδίζοντας ἀνύποπτα πρὸς τὸν θάνατο. Ἀνύποπτα; Μὰ ποιὸς ἦταν ὁ Δῶρος; Ἕνας κατὰ σύμπτωση ἥρωας; Ἕνας κατασκευασμένος ἥρωας; Ἢ μήπως ἕνας συνειδητὸς ἐπαναστάτης ποὺ ἀνέβηκε τὸ Γολγοθᾶ του «σὰν ἕτοιμος ἀπὸ καιρό, σὰ θαρραλέος»;

Ἂν θάπρεπε νὰ δοκιμάσουμε ἐδῶ ἕναν ἀρχικὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ Δώρου Λοΐζου, θὰ λέγαμε τοῦτα. Ὁ Δῶρος ἦταν ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους ποὺ τὴν πυρωμένη του ἐσωτερικὴ ἐπανάσταση δὲν τὴ ξεδιακρίνεις στὶς ἐξωτερικὲς ἀντιδράσεις τους, ἔστω κι ἂν ἔχεις τὴν τύχη νὰ τοὺς ζήσεις ἀπὸ κοντά. Εἶναι ἀπὸ τοὺς ἁπλοὺς ἐκείνους ποὺ τὴ ζωὴ τὴ διαβαίνουν χωρὶς τυμπανοκρουσίες καὶ κάθε λογῆς θόρυβους. Εἶναι ἀπὸ τοὺς διαλεχτοὺς ἐκείνους ποὺ τὴν πολυδιάστατη ἀξία τους τὴ συνειδητοποιεῖς ἅμα τοὺς χάσεις.

Πόσο παράξενο ἀλήθεια ποὺ τόσο καιρὸ δὲν τὸν ὑποψιαστήκαμε; Κι ἐρχόμαστε τώρα νὰ πελαγοδρομήσουμε στὸ βάθος τῆς ἐξωτερικῆς κι ἐσωτερικῆς ἱστορίας του, νὰ ἐξαφανιστοῦμε μέσα στὴν προσπάθεια μας νὰ βυθομετρήσουμε τὴν ἀπύθμενη του ὑπόσταση «θέλω ν' ἁπλώσω νὰ γίνω ἀπέραντος, ἀπύθμενος» ἔγραψε νωρὶς ὁ ἴδιος καὶ τὸ κατόρθωσε.

Προτοῦ προχωρήσουμε στὴ σκιαγράφηση τοῦ Δώρου Λοΐζου προκύπτει ἕνα πρόβλημα: ποῦ νὰ ρίξουμε τὸ περισσότερο βάρος, στὸ Δῶρο ποιητὴ ἢ στὸν Δῶρο ἀγωνιστή; Ἀντιπαρερχόμαστε χωρὶς πολλὴ συζήτηση τὸ πρόβλημα, δηλώνοντας τὴν προτίμηση μας στὸ δεύτερο ἔχοντας ὁπωσδήποτε τὴ συναίσθηση καὶ τὴ σιγουριὰ πὼς βαδίζουμε στὸ σωστὸ δρόμο. Γιατὶ ἀπὸ τὰ πράγματα ὁ χαρακτηρισμὸς «ἀγωνιστὴς» ταιριάζει περισσότερο στὴν προσωπικότητα τοῦ Δώρου καὶ γιατὶ κι ἡ ποίηση τοῦ Δώρου ἢ τουλάχιστο ἡ καλύτερη ποίηση του εἶναι μιὰ ἐπανάσταση. Ἀκόμα γιατὶ τὴν ἔννοια τοῦ διανοούμενου ἢ ποιητὴ τὴν ἑρμηνεύουμε ὄχι πιὰ μὲ τὸν παραδοσιακὸ τρόπο, τοῦ ἀνθρώπου δηλαδὴ ποὺ ζῆ περισσότερο ἀπὸ τὸ κεφάλι του παρὰ ἀπὸ τὰ χέρια του, (τοῦ «πνευματικοῦ ἐργάτη» θὰ λέγαμε), ἀλλὰ τοῦ κοινωνικοῦ καθοδηγητή, ποὺ τὸ μυαλό του τὸ χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν ἐξύψωση τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου κι ὄχι τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἕνας ἀκόμα λόγος: μιὰ παράκληση τοῦ ἰδίου:

«...Παρακαλῶ σας, μὴ μ' ἀναλύετε μὲ κριτικὲς καὶ σχόλια. Ἂν σᾶς ἀρέσει ἡ ψυχή μου, δῶστε μου τὸ χέρι νὰ γίνουμε φίλοι. Ἂν ὄχι, στῆστε με στὸν τοῖχο καὶ πετροβολῆστε με.
Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ μὲ βάζετε σὲ σωληνάρια χημείου καὶ μὲ μικροσκόπια ἀποκάτου. Δὲν εἶμαι τίποτα μικρόβιο...».

★—★

Γραψήματα

ΔΩΡΟΣ ΛΟ'Ι'ΖΟΥ

...Κι οἱ ποιητὲς νὰ γράφουν πρέπει διαρκῶς· γιατὶ ἔξαφνα πεθαίνουν.
Κι ὅταν νιώθης τὴν ἀνάγκη νὰ γράψης δὲν συζητᾶς τὸ θέμα ἀλλὰ παίρνεις τὴν πέννα καὶ γράφεις, γράφεις ὥσπου νὰ λυτρωθῇς.

αφιερωμα στο Δωρο Λοϊζου

τεχνες

Δεκ. 1969 / Βοστώνη
Ἦταν οἱ χρόνοι δίσεκτοι
κι οἱ λαοὶ μαστουρωμένοι ἀκόμη
ἀπὸ πολλὴ σημαία καὶ ἐμβατήριο
Οἱ μανάδες, ἔπρεπε λέει, νἄνοιωθαν τιμὴ
ἂν τὸν γιό τους τὸν ἔθαβαν μὲ σάλπιγγα,
κι ἄλλα τέτοια πονηρὰ σερβίρανε
γιὰ νὰ κοιμίζουν τοὺς λαοὺς
καὶ νὰ τοὺ ἔχουν στὸ χέρι.
Κι οἱ χωραφιὲς γέμισαν νεκροὺς καὶ δυσοσμία
οἱ τράπεζες, λεφτὰ κι ἀσωτία
οἱ καρδιές, παγωνιὰ κι ἀπορία

Κι ὁ ἀδελφός μου, ὁ θεότρελλος ,ὁ ἀδελφός μου
μὲ τὸ τρύπιο τὸ ἄρβυλο
ζωγράφιζε μὲ κοκκινοζούμι τὸ ξερὸ χῶμα
τὴν ὥρα ποὺ οἱ διεφθαρμένοι
μοίραζαν σαμπάνια καὶ χαμόγελα
μέσα σὲ οἴκους λευκοὺς κι ἀνόσιους.

Ἔπαιρνε τὴ ζωὴ ἁπλὰ καὶ μὲ δέος.
Δὲν κάτεχε ἀπὸ δύναμες ἢ μαγικὰ
Στὸ γέμισμα τοῦ κόσμου
εἶδε τὸ ὄνειρο: «Μαῦρο ἢ Ἄσπρο»;
Προτίμησε τὸ ὕφος του
Ἁρματώθηκε, πλήγωσε, ματώθηκε
Ὥσπου
ὁ πόνος τὸν ἁπλοποίησε

Ἄδειασε ἀπὸ πέτρα, γέμισε γαῖμα.

Ὅσοι τὸν νιώσανε, σώπασαν,
Οἱ ὑπόλοιποι τὸν κούρασαν
μὲ πυροτεχνήματα, τίτλους καὶ μ' ἄλλα τέτοια παρόμοια
Ὥσπου
ὁ θεὸς τὸν λυπήθηκε

Ἄδειασε ἀπὸ γαῖμα, γέμισε φῶς.
Ἔτσι, λυτρωμένος ἀπὸ πέτρες καὶ γαίματα
δὲν χάραξε οὔτε ἕνα ἄλφα
μέχρι ποὺ ἔσβυσε-
Δικαιοσύνη, κανένα δὲ τὸν ξέχασε.

ΓΡΑΨΗΜΑΤΑ

Ἡ ἀλήθεια κατοικεῖ στὴν Ἐλευθερία
ἡ ἐλευθερία στὴν Μουσικὴ
ἡ Μουσικὴ στὴ Σιωπὴ
ἡ Σιωπὴ εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ Ἀπείρου

★ ★

Ἡ πρόοδος συντελεῖται
μόνο μὲ ἐπανάσταση

★ ★

Ἀφοῦ ἐτάχθηκα
νὰ γράφω στίχους
θὰ ὁδηγήσω τὸν στοχασμό μου
ὡς τὴν ὕστερη ἔνταση τῆς λέξης

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Ἔπρεπε λοιπὸν
νὰ ραντίσουμε τὸ αἷμα
στὶς τέσσερεις γωνιὲς τοῦ ὁρίζοντα;
νὰ ὀργώσουμε τὰ ἄσπρα χαρτιὰ μὲ τὰ νύχια;
Ἔπρεπε λοιπὸν
νὰ τεντωθοῦν οἱ φλέβες τόσο πολύ,
νὰ γεμίσουν τὰ πυθάρια μας τόννους ἀγωνία;
Ἔπρεπε λοιπὸν
νὰ γίνουν ὅλα αὐτά;
Καὶ γιατί;
Γιὰ μιὰ λάμψη στὰ μάτια,
γιὰ μιὰ ἰδέα χαρᾶς,
γιὰ μιὰ σποραδικὴ γαλήνη,
γιὰ ἕνα τετραγωνικὸ τοῦ Παράδεισου.

Νὰ μὴν ὑπάρχει ἄραγε ἄλλος τρόπος;
Μόνο ὁ θάνατος νὰ ὁδηγῇ στὴ ζωή;
Ὁ Σταυρὸς λοιπόν, τὸ μόνο μέσο νὰ παραβιάσουμε
τὶς καστρόπορτες τῆς ἀθανασίας;

ΣΤΙΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΠΟΥ ΞΕΦΤΙΣΑΝ

Οἱ σημαῖες κυμματίζουν ἀνάποδα.
Ποὖναι ἡ πατρίδα;
Πο.ναι οἱ ἥρωες;
Οἱ σημαῖες ἔγιναν σκιάχτρα
στὰ χωράφια τῶν λαῶν
νὰ τρομάζουν τὴν ἐλευθερία.
Ποὖναι ἡ πατρίδα;
Ποὖναι οἱ ἥρωες;

Ἐρήμωση.
Οἱ σημαῖες σημειώνουν σηψαιμία.
Ἡ πατρίδα μιὰ αὐτοπία.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 1968.

Δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία
μέσα σ' αὐτὰ τὰ τετράγωνα.

Δὲν ὑπάρχει θρησκεία
ποὺ νὰ πείθη γιὰ λύτρωση.

Τὰ χέρια μας, πικρὰ κι ἀνώφελα
ἀνταμώνουν στὸ χάος καὶ χάνονται.

Ἡ ψυχὴ χάνει τὴν πίστη
καὶ μαθαίνει τὸ θάνατο.

Ἕνα θάνατο
ἀργό, βέβαιο κι ἄσκημο.

Ὅλοι ἔχουν λοξοδρομήσει... ὅλοι.
Καὶ ἡ σημαία χάσκει ἐγκαταλελειμένη.

Καὶ
δὲν ἔχω ἄλλη ἐκλογὴ
παρὰ
νὰ μένω στὰ ὑπόγεια
στὰ σοφὰ
ἀλχημιστὴς στὰ μυστικὰ
στὰ ἐνδόμυχα.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Τίποτε, Θέ μου, τίποτε
κενὸ
χάος
τίποτε
χάνομαι!
ὄχι, ὄχιι...
Ἐπανάσταση
Γρήγορα, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ
Γρήγορα μιὰ σημαία
Ἐπανάσταση!!

ΨΗΦΙΣΜΑ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΔΗΜΟΦΑΝΤΟΥ - 510 π.Χ.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΩΝ ΤΥΡΑΝΝΩΝ

ΑΝ ΚΑΠΟΙΟΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΙ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Ή ΚΑΤΕΧΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΑΞΙΩΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΠΟΥ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΛΥΘΕΙ, ΝΑ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΕΧΘΡΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΑ ΘΑΝΑΤΩΝΕΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΤΙΜΩΡΙΑ ΕΚΕΙΝΟΥ ΠΟΥ ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΕ· Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΝΑ ΔΗΜΕΥΕΤΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΑ ΔΕΚΑΤΟ ΝΑ ΚΑΤΑΤΙΘΕΤΑΙ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΤΗΣ ΘΕΑΣ ΑΘΗΝΑΣ· Ο ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΟΥ ΕΝΟΧΟΥ ΚΑΙ ΟΠΟΙΟΣ ΤΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΣΕ, ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΜΑΡΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΑΜΟΛΥΝΤΟΣ. ΟΛΟΙ ΔΕ ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ, ΚΑΤΑ ΦΥΛΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΥΣ, ΝΑ ΘΥΣΙΑΣΟΥΝ ΖΩΝΤΑΝΑ ΣΦΑΓΙΑ, ΚΑΙ ΝΑ ΟΡΚΙΣΤΟΥΝ ΟΤΙ ΘΑ ΘΑΝΑΤΩΣΟΥΝ ΟΠΟΙΟΝ ΠΡΑΞΕΙ ΤΕΤΙΑ ΕΡΓΑ. Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥΣ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΞΗΣ: «ΘΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΩ ΚΑΙ ΜΕ ΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΨΗΦΟ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟ ΙΔΙΟ ΜΟΥ ΤΟ ΧΕΡΙ, ΑΝ ΤΟ ΜΠΟΡΩ, ΣΤΗ ΘΑΝΑΤΩΣΗ ΕΚΕΙΝΟΥ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΤΑΛΥΣΕΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ. ΤΑ ΙΔΙΑ ΘΑ ΠΡΑΞΩ ΚΑΙ ΓΙΑ ΟΠΟΙΟΝ ΚΑΤΑΛΑΒΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΑΞΙΩΜΑ ΑΦΟΥ ΘΑ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΛΥΘΕΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΟΠΟΙΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΤΥΡΑΝΝΟΣ Ή ΣΥΝΕΡΓΗΣΕΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ. ΚΑΙ ΑΝ ΚΑΠΟΙΟΣ ΑΛΛΟΣ ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΕΙ, ΘΑ ΤΟΝ ΘΕΩΡΗΣΩ ΑΝΑΜΑΡΤΗΤΟ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ, ΓΙΑΤΙ ΣΚΟΤΩΣΕ ΕΧΘΡΟ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ· ΚΑΙ ΑΦΟΥ ΞΕΠΟΥΛΗΣΩ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΚΟΤΩΜΕΝΟΥ, ΘΑ ΔΩΣΩ ΤΑ ΜΙΣΑ ΣΕ ΑΥΤΟΝ ΠΟΥ ΤΟΝ ΣΚΟΤΩΣΕ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΟΥ ΣΤΕΡΗΣΩ ΤΙΠΟΤΑ. ΚΑΙ ΑΝ ΚΑΝΕΙΣ ΚΑΘΩΣ ΘΑ ΣΚΟΤΩΝΕ Ή ΕΠΙΧΕΙΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΚΟΤΩΣΕΙ ΚΑΠΟΙΟΝ ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ (ΤΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΥΣ) ΧΑΣΕΙ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ, ΘΑ ΕΚΔΗΛΩΣΩ ΤΗΝ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΜΟΥ ΚΑΙ ΣΕ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ, ΟΠΩΣ ΣΤΟΝ ΑΡΜΟΔΙΟ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΠΟΓΟΝΟΥΣ ΤΟΥΣ. ΤΟΥΣ ΟΡΚΟΥΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΔΟΘΕΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ Ή ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ Ή ΟΠΟΥΔΗΠΟΤΕ ΑΛΛΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΡΓΩ ΚΑΙ ΑΚΥΡΩΝΩ». ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΝΑ ΔΩΣΟΥΝ ΤΟΝ ΝΟΜΙΜΟ ΟΡΚΟ ΠΡΟ ΤΩΝ ΔΙΟΝΥΣΙΩΝ, ΘΥΣΙΑΖΟΝΤΕΣ ΖΩΝΤΑΝΑ ΣΦΑΓΙΑ· ΚΑΙ ΝΑ ΕΥΧΟΝΤΑΙ, ΟΠΟΙΟΣ ΤΗΡΕΙ ΤΟΝ ΟΡΚΟ ΤΟΥ ΝΑ ΙΔΕΙ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑ, Ο ΕΠΙΟΡΚΟΣ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙ Ο ΙΔΙΟΣ ΚΑΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ.

ΜΝΗΜΗ